

Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэмрэ и Правительствэрэ ягъэзет

УПЧИПШІ — ДЖЭУАПИПШІ

Владимир ПУТИНЫМ зэлуклэгъу дырлагъ

Урысые Федерацием иполитикэ щылакълэ непэ пстэуми анахь темэ шъхалэу щытых Къэралыгъо Думэм идепутатхэм яхэдзынхэу къэблагъэхэрэмрэ къыхащт илъэсым ахэм къа-клэлъыкълэщт президент хэдзынхэмрэ. Ащ фэдизу мыхэм ягугъу амышыныгъэкли мэхъу УФ-м и Правительствэ и Тхьаматэу Владимир Путинымр зипэщэ политическэ партией «Единой России» тапэкли хэгъэгум тетыгъор зыщылэклимытлупщын ыкли Д. Медведевымрэ В. Путинымрэ зызблахъузэ Урысыем илэнэтлэ шъхалэхэр чэзыу-чэзыоу алыгъынхэ агу хэлъу кълчлэ пстэури кызыфамыгъэфедэщтыгъэмэ.

Сыдэу щытми, политикэшхом ищэрэхъ къеколлэу ыублагъ, хэбзэ илэнэтлэшхохэр зезыханхэ зыгу хэлъ пстэуми джы гуылэ дахэхэр тэщ пае агъэхъа-зырых, къалох, тызэрэдахыныщтым, тлэхэр зэрэтагъэ-лэтыщтхэм фэбанэх.

Шэны афэхъугъэу, мыщ фэдэ политическэ къэгъэзэплэ клэлхэм ялъэхъанэ тефэу гупчэ телеканалхэу «Апэрэ общественнэ кналыр», Урысые-2», «НТВ» зыфилохэрэм япашэхэр къэралыгъом илышхъэхэм алоклэх. Чъэпыогъум и 17-м джаш фэдэ зэлуклэгъу клэлэ дырлагъ УФ-м и Правительствэ и Тхьаматэу, партией «Единой России» ипашэу Владимир Путиным.

Владимир Путиным ятлорэрэу Кремлым кыгъэзэжы-нэу зыкырихъухъагъэмклэ зеупчыхэм кызыриуагъэмклэ, а илэнэтлэшхом клэнэцлэу кы-хэкълэгъэп, ау Иоф горэм зы-фежыклэ гунапкъэм е клэух гъэнэфагъэ горэм нигъэсэу есагъэш, бэшлагъэу агъэнэ-фэгъэгъэ гухэлхэр зшлохы-гъэнхэр лыгъэкълотэгъэным фэшл джыри президент пхъэ-тлэклум тетлысхъан фаеу мэхъу. Ау ар кыдэхъуным фэшл Къэралыгъо Думэм иде-путатхэм яхэдзынхэу къэблэ-гъагъэхэм еж зипэщэ полити-ческэ партией джыри текло-ныгъэр кышыдегъэхыгъэн фае.

Президент Илэнэтлэ ипалъэ ыклэм факлоу зиублагъэм кы-щегъэжыгъэу Д. Медведе-вымрэ В. Путинымрэ Урысы-ем ыкли лэклэ хэгъэгум яжурналистхэр бэрэ къаупчы-гъэх кыкълэыкълэщт палъэм президент Илэнэтлэм гухэлъу ялэм фэгъэхыгъэу. Ау тлэмэ язи шъхъихыгъэу кылуагъэп гухэлъу зыдалыгъыр. ВПП-у «Единой России» изэфэс къэ-

мысызэ, нэбгыритлур Илэнэтлэ-хэмклэ зэхъожыщтхэу зра-гъэнэфагъэ шыкълэр ашлэмэ ашлэигоу зэлуклэгъум хэлэ-жыгъэ журналистхэр В. Пути-ным еупчыгъэх. Джэуапым кызырэгъуригъалоштыгъэмклэ, апэрэ мафэм кышыублагъэу а гухэлъыр зыдалыгъыгъэ плэми хушт. Ау ежштыгъэх Урысы-ем иполитикэ ыкли иэкономи-кэ щылакълэ кырыкълэщтым, къадэхъуштыгъэм, зэшлуахын амылэклэщтхэм. Джы нафэ кызырэхъуыгъэмклэ, Урысыем иэкономикэ хэхъоныгъэхэр фэ-хъугъэх, ВВП-м проценти 4-у зыкылэтыгъ. Китаим проценти 10-м нэсэу хэхъоныгъэхэр зериштыгъэхэм ебгъапшэмэ, ар бэшхо пфэлэщтэп. Ау дунаим иэкономикэ хэхъоныгъэхэр щызыштырэ къэралыгъохэм ясатыр Урысыер пытэу хэу-цуагъ. Дунэе финанс кризисым кызыдихыгъэ кыныгъохэм тыхэгъэу къахэкълэжынын ылъэ-кыгъ. Арышъ, а лъэбэкълэхэр тапэкли лыгъэкълотэгъэнхэ фае. А лъэныкъомклэ еж президент Илэнэтлэ нахъыбэу шуагъэ кышыхыным щэгугъых.

(Икълух я 6-рэ н. ит).

АР-м и Лышхъхъэ Красногвардейскэ районым щылагъ

Адыгэ Республикэм и Лышхъхъэ Тхьаклушынэ Аслъан муниципальнэ обра-зованиеу «Красногвардейскэ районым» тыгуасэ щылагъ. Ащ игъусагъэх АР-м и Премьер-министрэу Къумпыл Мурат, АР-м и Лышхъхъэ министрэхэм я Кабинетрэ я Администрацие ипашэу Владислав Федоровыр, нэмыклэхэри. Районым шаштыр ыкли Иоф щызыштыр псэуалэхэм ащыщхэр республикэм ипашэу кыплыхъагъэх, гъэхъагъэу, щыклагъэу щылэхэм зашигъэгъозагъ.

АР-м и Лышхъхъэ апэдэдэ зэкъллагъэр къуаджэу Хьати-кыуае шаштыр гурыт еджа-плэу, клэлэджэклэ 500-мэ ате-лытагъэр ары. Джырэ лъэхъа-ным ехъулэу мыщ игъэклэ-тыгъэу псэолэшл Иофшлэхэр шырекълэых, ыпкъ къалэты-гъах, псыр, электричествэр кы-зэрыкълэщт линиэхэр агъэпсы-гъэх, илъэсэу тызыхэтым иты-гъэгъэзэ мазэ ехъулэу гъэсты-ныпхэу шхъуантлэри пагъэнэщт. Ау ащ ыпэ еджаплэм иунашхъэ телхъэгъэн фае. Шъугу къэд-гъэкълэжынын социальнэ мэхъа-нэшхо зилэ объектым ишлын ыкли изетэгъэпсыхъан зэкълэмклэ сомэ миллиони 158-рэ фэдиз текло-дэнэу зэрагъэнэфагъэр. Респуб-ликэм ибюджетклэ кытефэрэр ыгъэцэклагъ, сомэ миллион 58-рэ кытлупщыгъ. Къэнэжыгъэ ахыщэр шэклогъу мазэм нэс фе-деральнэ гупчэм къалэклэгъэ-хъанэу ежэх. Рахъухъагъэр зэкълэ къадэхъумэ, ауужырэ шапхъэхэм адиштырэ еджаплэр 2012-рэ илъэ-сым, мзэае атышты. Ащ фэдэ пшъэрылгъ псэолэшлхэм къа-фигъэуцугъ республикэм ипашэ.

Селюу Красногвардейскэм дэт заводэу «Диас» зыфилохэм мэ-къумэщ техникэм икыдэгъэ-кынын ыкли иугъоин Иоф дешлэ. Мы лъэныкъомклэ Иоф зыштырэ предприятией Адыгейм итыр мы зыр ары. Компанием ипашэхэм

Тхьаклушынэ Аслъан зэрэшагъэ-гъозагъэмклэ, кыдагъэкълэу техникэр Урысыем ишголыр зэфэшхъафхэм ащылуагъэкълэ, Украинэмрэ Испаниемрэ зэпхы-ныгъэ адырлэ. Красногвардейскэ районым иадминистрацие ипашэу Тхьэлъэнэ Вячеслав мыщ дэ-жыым кызырэгъуриуагъэмклэ, чыгъур зэрэужьон, шъабэ зэрэ-шлын плъэкълэщт техникэу заво-дым кышытыр дунэе шапхъэ-хэм адештэ. Сомэ миллион 250-рэ зытефэрэ продукции 2011-рэ илъэс закълэм кыдыгъэкълэ-ныгъэкълэ, тапэкли а пчъагъэм хагъэхъон гухэлъ ял. Нэбгырэ 70-мэ непэ мыщ Иоф шашлэ, лэ-жыапклэу къахытыр гурыгъэмклэ сомэ мин 30-м клэхъэ.

Мы мафэм АР-м и Лышхъхъэ зэкъллагъэхэм ащыщ чырбыщыр кызыштырэ ООО-у «Прометей» зыфилохэр. 2006-рэ илъэсым кышыгъэжыгъэу мы заводым Иоф ешлэ. Илъэсым кыкълэчлэ чырбыщ миллиони 6 фэдиз кыдыгъэкълэ, нахъыбэрэмклэ ар къалэу Краснодар щылуагъэкълэ. Нэбгырэ 50 фэдизмэ Иофшлэплэ чыпшлэхэр къафызлэуахыгъ, ахэм ялэжыапклэ сомэ мин 12 — 20-м нэсы. Заводым кыдыгъэкълэгъэ ямиллиони 100-рэ чырбыщыр Тхьаклушынэ Аслъан шулаф-тынэу кыратыгъ.

Нэужым Лышхъхъэ «Красно-гвардейскэ шэ заводымрэ»

ООО-у «Содружествэмрэ» ащы-лагъ. Ащ Иоф ащызышлэхэрэм адэгугъылагъ, ягъэхъагъэхэм за-шигъэгъозагъ.

— Непэ тызыдэгъыгъэ псэ-уалэхэм Иофшлэныр зэрэщызэ-хашэрэм тызэригъэрэзагъэр ыкли ашклэ район администрацией ипашэу тызэрэфэрэзэр апэдэдэ кыхъэгъэщымэ ешлэигоу, — кылуагъ АР-м и Лышхъхъэ ылъэгъугъэм зэфэхысыжыхэр кыфиштыхъэ. — Планэу дгъэ-нэфагъэм диштэу Хьатикское гу-рыт еджаплэм ишлын лыгътэ-гъэклэуатэ. Пшъэрылгъ шхъалэр тымыгулэу, шэпхъэ инхэм адиш-тэрэ гъэсэныгъэм иучреждение къоджэдэххэм ядгъэгъотыныр ары. Нэмыклэ объектэу тызы-дэгъылагъэхэм Иоф зэрэшлэрэм тигъэрэзагъ, ахэм гъэхъэгъэшлоу ашлэхэрэм ашлуагъэклэ Красно-гвардейскэ районым хэхъоны-гъэхэр ешлэх, ыпэклэ лъэкълэуатэ. Инвесторэу мы муниципальнэ образованием кыхъагъэхэм яп-чъагъэ зэрэжыгъэуагъэм дакълэу, Иофшлэплэ чыпшлэхэр щылэхэ хьугъэ, район ыкли республикэ бюджетхэм кырыхырэу хъаку-лахъхэм ахъуагъ. Инвестици-ехэр нахъыбэ хьухэ къэс соци-альнэ Иофгъохэр нахъ псынклэу зэшлэтыхъэ, щыфхэм Иофшлэу тафэхъун тлэкълэщт. Тапэкли мы лъэныкъомрэ ары анахъу тыналэ зытедгъэгъыштыр.

ТХЪАРКЪОХЪО Адам.

Владимир ПУТИНЫМ зэІукІэгъу дырІагъ

(Апэрэ нэІубгъом
кыщэжъэ).

Дмитрий Медведевыр партиу «Единэ Россию» икандидатхэм яспискэ ыпэкІэ иуцонэу зыІэкхъугъэмкІэ зеупчІыхэм, ащ фэдэ политикэ лъэбэкьюми В. Путиным телхъэпІэ гъэнэфагъэ кыфигъотыгъ. КызыриуагъэмкІэ, Д. Медведевыр Урысыем и Президент ІэнатІэ Іутзэ хабзэм изехъанрэ къэралыгъом изешэнарэ яхъылІэгъэ еклІолІэкІэ гъэнэфагъэхэм кІэщакІо афэхъугъ, гупшысэкІэ шъхъафхэр зыдІыгъыгъэх. Ахэри хэдзынхэм афакІохэзэ агъэнэфэгъэ гухэлхэри ыужкІэ УФ-м и Правительствэ щыІэныгъэм щыпхырищыжъынхэ фаеу хъушт. Арышъ, «Единэ Россию» хэдзынхэм тетыгъор къащыдихъу Д. Медведевыр Правительством и Тхъамэтэ ІэнатІэ зыІууцокІэ, агъэнэфэгъэ гухэлхэр нахъ дэгъоу агъэцэкІэжъынхэ альэкІышт. Партиу «Единэ Россию» гъемафэм иІэгъэ конференцием партием кІочІакІэхэр кыхъащтхэу Владимир Путиным кызырэщылогъагъэр ыгу къагъэкІыжъ.

зэ, телеканалхэм япашэхэр еупчІыгъэх ар джы гъэцэкІэжыгъэ зэрэхъугъэ шІыкІэмкІэ. Зэфэсым хэдзынхэм ахэлэжъэштхэ кандидат шІыхъу шаухэсыгъэхэм азыныкыо фэдизыр цІыфыкІэхэу зэрэщыгъэр Владимир Путиным кыІуагъ. Ары пакІошъ, списокхэм яапэрэ чІыпІэхэм ахатхагъэх партием хэмыт цІыфхэри. Ахэм депутат мандат аІукІэн ыІъэкІышт. Депутат ІэнатІэ зыІумыкІагъэу кызнагъэхэри нэмыкІ ІофшІэнхэмкІэ Іахъынчъэ хъуштхэп. Ари партием зызыригъэкІэжырэм зыкІэ инэшанэу ыІытагъ.

Ілъэсыбэ хъугъэу Іоф зыдІшІэхэрэр, яІофшІакІэкІэ уахътэм димыштэжъыхэрэр щыгъэзыегъэнхэм еІІыкІэу фыриІэмкІэ зеупчІыхэм, джэуапэу къаритыжыгъэри гъэшІэгъонкІаеу кыгъыгъыгъэ. КызыриуагъэмкІэ, апшъэрэ лъэгаІэм шыІэ цІыфым хэт шыщи благъэу зэригъэкІолІэныр имыщыкІагъэу ыІытагъ. ІэпыІэгъу горэхэм акІэлъэхъу къэралыгъом иІэшъхъэтетхэм залузыгъакІэ зышІоигъохэр уахъгъэм диштэу Іоф зымышІэ-

шъурэ цІыфхэу, ащ фэдэхэр зэблэхъугъэнхэ фаеу зэриІыгътэрэр теубытагъэ хэлъэу кыІуагъ.

ЫІпэкІэ ІэнатІэу зэрихъагъэхэри, джы зыІутри кыдалыгътэхэзэ, ІэкІыб хэгъэгу политикхэм Владимир Путиным бгъа-шъом зэрэфагъадэрэм пае тапэкІэ ІэкІыб къэралхэм политикэу адызэрэхъащтыр зэргэгъэсыгъэщтым ехыІлагъэу журналистхэм зеупчІыхэм, ащ фэдэ цІэ зэфэшъхъафхэр политикым фэусыгъэным зэрэдыримиыгъаштэрэр апэралшІэ хигъэунэфыкІыгъ. Нэужым Правительствэм и Тхъаматэ кыІуагъ ІэкІыб къэралыгъо пстэу-ми зэпэщэчныгъэ зыхэлъ политикэ адызэрэхъаным зэрэфэхъазырхэр. Пстэу-ми апэу ащ кыІыкІыр тигъунэгъу ІэкІыб къэралыгъохэм политикэмкІэ, экономикэмкІэ, нэмыкІ лъэныкыохэмкІэ зэпхыныгъэ дэгъухэр ыкІэ гъунэгъушІу зэфыщытыкІэхэр адэгъэпсыгъэнхэр ары.

ІэнатІэу зэрихъэрэмкІэ, ІофшІэнэу ыгъэцакІэрэмкІэ кІэгъожъу е гушыкІыныгъэ кыІафэу кыхъэкІыгъэба зыфэ-

пІощт упчІэу кыатыгъэм джэуап кыыритыжъэу кызыриуагъэмкІэ, ежыркІэ зэкІэми анахъ шъхъаІэу шытыр кабинетым щызэрехъэрэ ІэнатІэр арэп. ЗэкІэми анахъ осэ ин фешы цІыфхэм лытэныгъэу кыфашІырэм, цыхъэшІыныгъэу кыфырыІэм. Урысыем ичІыпІэу зыдэщымыІагъэ кызнагъэпышъ ыкІэ обществэм иІыкІуабэмэ аІукІэнэу хъугъэшъ, теубытагъэ хэлъэу зэхыІагъэ цыхъэ кызырэфашІырэр, лытэныгъэ кызырэфырыІэр. Ащ кІочІакІэ кыхелъхъэ, тапэкІэ нахъ дэгъоу ипшъэрылхэр ыгъэцэкІэнхэмкІэ ишІуагъэ кыэкІо.

Дунаим кыщэцкІокІыгъэ ыкІэ джыри зэпымыугъэ экономикэ кризисым кыныгъохэр тапэкІэ кызыдихъынхэ зэриІэкІыщтым, ащ фэдэ Іофыгъохэм афэхъазырхэу апэгъокІынхэм фэшІ Правительствэм программэ гъэнэфагъэ иІэн фаеу зэралыгъэрэм ыкІэ непэ ащ фэдэ программэ зэхэгъуцуагъэ шыІа зыфэпІощтым журналистхэр кІэупчІагъэх. Ащ джэуап кыыритыжъэу, ыпшъэкІэ экономикэм епхыгъэ пчъагъэу кыщыІуагъэхэр ыгъэфедатгъэх. Ахэм къахигъэхъожыгъэ Урысыер ВТО-м зыхахъэкІэ, лъэныкыо зырызхэм япхыгъэ кыныгъохэр кыкыокІынхэ зэриІэкІы-

штыр. Ащ пае пІэошъхъэхкІэ а организацием хэмыхъэхэу, чэзыу-чэзыу шІыкІэм тетэу гъогу щыпхыращын агу хэлъ. Ащи изакъоп. ОшІэ-дэмышІэ кыныгъохэм аримыхыІлэнхэм фэшІ ахэм афэдэхэм зэрапэуцужыщт шІыкІэхэр гъэнэфагъэхэу щыІэх.

ІкІэухым Народнэ фронтэу зэхищагъэм гугъапІэу рипхы-хэрэмкІэ еупчІыгъэх. Ащ иджэуапэу кыІуагъэ зипэщэ партием кыотэгъоу иІэхэр нахъыбэ хъухэ кыэс цІыфхэм цыхъэу къафашІырэм зэрэахъорэр нафэ кызырэхъурэр. Ащ дыкІыгъоу кыІуагъ ВПП-у «Единэ Россию» Урысыем иполитическэ кІочІэ шъхъаІэу шытын фаеу зэриІыгъэрэр.

Шыпкыэ, кызырэтшІо-шІырэмкІэ, нэмыкІ партиехэми ащ фэдэ гухэлъ зыдаІыгъ. Ау къагурэІо хабзэр зыубытыгъэ партием ар кыІэкІлэхъыжъыныр псынкІагъоу зэрэщымытыр. Сыда пІомэ административнэ кІуачІэри зэрэлъшыр бэшІагъэу къагурыІагъ. Сыдэу щытми, Къэралыгъо Думэм идепутатхэм яхэдзынхэр зышІлэштхэ мафэр нахъ кыблагъэ. Хэдзынхэм ахэлэжъэшт партиу пстэу-ми яштыпкыэу ащ зыфагъэхъазыры. Ау, зэралоу, псыкІыпІэм тынэсмэ зыІъэ-кІапІэ фыжъри, шІуцІэри, цІыфхэм нахъыбэу цыхъэ зыфашІы-рэри кыэнэфэштхы.

СЭХЪУТЭ Нурбий.

Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэм

Ілъэсыбэ хъугъэу шІуагъэ кытэу гъэсэныгъэм ыІэныкыокІэ Іоф зэралшІэрэм, кыткІэхъухъэхэрэм яегъэдженрэ яІпунрэ яІахъышхо зэралшІыхъэрэм, ІэпІэсэныгъэ ин зэралхъым ыкІэ еджапІэр кызызІуахыгъэр илъэс 25-рэ зэрэхъурэм афэшІ Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэм и Щытхъу тхылъ афагъэщыошагъ.

— **Аленич Владимир Николай ыкъом**, къалэу Мыекъуапэ дэт МОУ-у «Гъэсэныгъэ зыщарагъэгъотырэ гурыт еджапІэу N 11-р» зыфилорэм идиректор;

— **Григоренко Людмила Анатолій ыпхъум**, къалэу Мыекъуапэ дэт МОУ-у «Гъэсэныгъэ зыщарагъэгъотырэ гурыт еджапІэу N 11-р» зыфилорэм идиректор егъэджен-пІуныгъэ ІофымкІэ игуадзэ;

— **Шимек Верэ Василий ыпхъум**, къалэу Мыекъуапэ дэт МОУ-у «Гъэсэныгъэ зыщарагъэгъотырэ гурыт еджапІэу N 11-р» зыфилорэм биологиемкІэ икІэлэегъаджэ.

НЭБГЫРЭ 28-мэ ІофшІэн арагъэгъотыгъ

Республикэ программэу «ІофшІэпІэ чІыпІэхэр зэрафимыкхъуэрэр нахъ макІэ шІыгъэнхэр» зыфилорэм кызырэдильгытэрэмкІэ, апшъэрэ еджапІэхэр кызыуыгъэхэм апае ІофшІэпІэ чІыпІэ 36-рэ Мыекъуапэ кыщызІуахыгъ. Нэбгырэ 28-мэ ІофшІэныр рагъэжъэгъах, апэрэ мэзыхым ІэпІэсэныгъэр кызыІэагъэхъащт.

Іоф зымышІэхэрэм япчъагъэ нахъ макІэ шІыгъэным нэмыкІ программэ цІыкІухэри фэІорышІэх.

Къалэу Мыекъуапэ иадминистрације СМИ-хэм зэпхыныгъэ адилэгъэнымкІэ и ГъэІорышІапІэ кызырэщытаІуагъэмкІэ, сабыІ кызыфэхъугъэу унэм ис бзыІыфыгъэхэм япрофессиональнэ ухъазырыныгъэ фытегъэпсыхъэгъэ программкІэ къежъагъ. Ащ мы уахъгъэм ны ныбжыкІэ 25-рэ хэт, иІлъэсыр екІыфэ джыри нэбгырэ 25-рэ рагъэджен гухэлъ яІ. ТапэкІэ зыфэ сэнэхъатымкІэ ІофшІэпІэ дэгъу агъотыным бзыІыфыгъэхэр фырагъаджэх. Егъэдженыр дистанционнэ шІыкІэм тетэу ИнтернетымкІэ зэхашъ.

(Тикорр.).

Имылажъэу агъэмысагъ

**Бюджет мыІыкुकІэ осэ
лъапІэ ілэу томограф
кызырэщыфыгъэмкІэ АР-м
псауныгъэр къэ-
ухъумэгъэнымкІэ иминист-
рэ игуадзэу Чэужъ Нателлэ
имылажъэу агъэмыс-
щтыгъ. Урысые Федера-
цием и Следственнэ Комитет
АдыгеимкІэ и Гъэ-
ІорышІапІэ уголовнэ Іофыр
шышъхъэу мазэм
кызыІууыгъагъ. Мини-
стерствэм иІофышІэ шап-
хъэу щыІэхэр ымыкыуа-
гъэхэу кызырэцІэкІыгъэм
фэшІ уголовнэ Іофыр
зэфашІыжыгъ.**

Ащ фэгъэхыгъэ кыбар зэфэшъхъафхэр зэтыралотыкІы-хэзэ, Интернет-сайтхэм кыары-хъагъэх. Ахэм амыгъэразэу зымыхъакъ зытыралхъэгъэ Чэужъ Нателлэ кыбар лыгъэІэс амалхэм яІыкІохэм гушыІэгъу къафэхъу.

— АпэрэмкІэ, Интернет-сайтхэм альэныкыокІэ кыхъэгъэщы сІлоигъор, — еІо псауныгъэр къэухъумэгъэнымкІэ министрэм игуадзэу Чэужъ Нателлэ, — кызытхыхэрэм этикэ ахэмылэу кыбар нэпцІыхэр кызырэрагъахъэрэр ары. Уголовнэ Іофыр зэхамыфыгъэу сІлэ, слэкъуацІэ, сыныбжы кыралонхэ фытыгъэхэп.

Нэужым зэрагъэмысэщтыгъэ Іофым игъэкІотыгъэу ар кытегушыІагъ. УФ-м псауныгъэр къэухъумэгъэнымкІэ ыкІэ социальнэ хэцхыныгъэмкІэ и Министерствэ иунашъокІэ, программэу «Оборудованиехэр зэтэгъэпсыхъэгъэнхэр» зыфилорэм кызырэдильгытэщты-

гъэмкІэ, 2009-рэ иІлъэсым томографыр къащэфынэу рахъухъагъ. ІофшІэкІо купэу специ-алистхэр зыхахъэщтыгъэм Чэужъ Нателлэ ипашэу ищыкІэгъэ тхылхэр ыгъэхъазырыгъэх. Мурадэу зыдаІыгъыгъэр оборудованиу кыхахыщтыр ыуасэкІэ, изытеткІэ програм-мэм кыІорэ шапхъэхэм адиш-тэу щытыныр ары. Нэужым кызыщащэфыщт фирмэхэм азыфагу зэнэкъокъур АР-м финансхэмкІэ и Министерствэ зэхищагъ. Ари нэпцІэу рекІо-кІыгъэу кызырэхъауыгъэр тэрэзэп. Сыда пІомэ 2009-рэ иІлъэсым шаштэгъэ федеральнэ законэу N 94-м тетэу зекІуа-гъэх. Мы законым икыоу Іоф дашІагъэу щытыгъэп, пэшІо-рыгъэшъ уасэу къащэфыщт товарым иІэр кыхъэзыхын фаер итхэгъагъэп. Джы а хэбзэгъу-уцугъэм хэгъэхъонхэр фашІы-жы, нэмыкІэу аштэжыгъэмкІэ агъэмысэхэу аублагъ.

Джащ фэдэу томографыр

кызыщащэфыгъэ ООУ-у «Кубань-Рентген» зыфилорэм иІыкІохэр тапэкІэ ышІэщты-гъэхэу, яшІэ зэхэлъэу уасэр рат-хагъэу зэралорэр зэрэнэпцІыр Чэужъ Нателлэ хигъэунэфы-кІыгъ. Оборудованиу кыза-щыфыгъэ 2009-рэ иІлъэсым, мэ-кыоугъум и 2-м, псауныгъэр къэухъумэгъэнымкІэ мини-стрэм игуадзэу ар агъэнэфагъ. Фирмэхэм якыыхъынкІэ зэ-нэкъокъур мэкыоугъум и 26-м шыІагъ. Ащ фэдэ охътэ кІэ-кІым кыкІоцІ ахэр благъэу нэлъасэ пшІынхэ пІъэкІыштэп.

ГъэІорышІапІэм иІофышІэу Андрей Калининым кызыри-ІуагъэмкІэ, Адыгеим псауны-гъэр къэухъумэгъэнымкІэ иминистр игуадзэу Чэужъ Нател-лэ мы Іофым ыІэныкыокІэ лажъэ имыІэу агъэунэфыгъ.

ІЭШЫНЭ Сусан.

Сурэтым итыр: **Чэужъ На-телла.**

Тезыхыгъэр Іэшъынэ Ас-лъан.

КЪОДЖЭ ЮБИЛЕЙХЭР

Тигъэзет кызырэхитыгъагъэу, чэпыогум и 14-м Красногвардейскэ районым ит къуаджэу Улапэ ыныбжэ ильэси 150-рэ зэрэхъугъэр хигъэунэфыкыгъ. Ыпэрэ мафэхэр ошхылэу шытыгъэхэми, мы мафэр ошлэу зэрэхъугъэр къоджэдэхсэм шлуклэ зыфалъэгъужъэу, гушлор анэмэ къакихэу мэфэкI зэхэхэм, ини цыкIуи зэралоу, цыфыбэ къекIоллэгъагъ. МэфэкI, Iоф-тхьабзэр игъэкIотыгъэу Улапэ гурыт еджаплэм ишагу шыкIуагъ. ШыIэныгъэм ильэныкIо зэфэшхьафхэмкIэ гъэхъагъэ зышыгъэ къоджэдэхсэр къыхагъэщыгъэх, лъапкI шэн-хэбзэхэр къыздылотыкIырэ къэгъэлъэгъонхэр хъакихэм къапагъохыгъэх. Къэбэртэе-Бэлъкъар Республикэм ыкIи Адыгеим яартист цIэрылохэм къагъэхъазыргъэ концертыр къоджэдэхсэмкIэ шлухъафтынышу хъугъэ.

Улапэ имэфэкIышхуагъ

МэфэкI Iофтхьабзэм ипэублэ къуаджэм инахыжхэу Ожэ Аскэрбий, ТхьакIушынэ Ислъамэ, Нэфышэ Мосэ лъапкI шъуашэхэр ащыгъэхэу, театризованный шыкIэм тетэу Улапэ тарихъ гъогу кыкIугъэр кыралотыкыгъ.

гъэшIэгъонхэр улэпэ Iуашхъэхэм къащычIахы.

Джаш фэдэу Улапэ ыцIэ дахкIэ рязыгъэIуагъэхэу, узэрыгушхонэу цыф гъэсэгъэхохэр мымакIэу кыдэкIыгъэх. Ахэр: Адыгэ Республикэм и Лы-

жъэу дэхсэм игуапэу шIуфэс сэлэм къарихыгъ ыкIи Хэгъэгу зэошхом хэкIодагъэхэм ясаугъэт дэжэ къэгъагъэхэр кIэрилъхъагъэх.

Икъоджэгъухэм апашхъэ кышыгышылэзэ, Адыгеим и Лышхъэ кышыгышылэуаджэм ищыгъэхэу, идэхэгъэ языгъэлогъэ цыфхэм мы мэфэкI шлагъор япхыгъэу зэрэщытыр.

— Сэнаушыгъэ зыхэлэ цыфэу къуаджэу Улапэ кыдэхъуагъэм ипчъагъэ къэлъытэгъуай — кIэлэ-егъаджэхэр, врачхэр, шIэныгъэлэжъхэр ыкIи музыкантхэр, зылашIэгъэ оредылохэр ыкIи литераторхэр. Арэу щытми, апэрашIэ шхъэкIафэ зыфэтшIы-хэрэр тыкъэзылфыгъэ ны-тыхэр, къуаджэм гъэхъэгъэшIухэр ышIынхэм зIахышхо хэзы-шIыхъагъэхэр арых. Улапэ тыкызырэхыгъэм лъэшэу тырэгъушхо, тятэжэ пIашхэм чIыпIэ дэгъу кытфыхахыгъ, ашкIэ лъэшэу тафэраз. Адрэхэм афэдэу Улапэ щышхэр Хэгъэгу зэошхом апсэ емыблэжхэу хэлэжъагъэх. Непэрэ мафэхэм мэкъу-мэщым, промышленностым, нэмыкI отраслэхэмкIи гъэхъэгъэшIухэр ялэхэу мэлэ-шIыжэ Тыркубий, Абхъазым и Лыхъужъэу МыкIо Аслъан, тарихъ шIэныгъэхэмкIэ докторхэу Къош Мурзбекрэ ШыкIултыр Батырбийрэ, атлетикэ хылыгъэмкIэ судьяу ыкIи тренерэу, чемпион пчъагъэ зыгъэсагъэу ПшыкIэнэ Аслъан, нэмыкIыбэхэри.

Улапэхэм къафэгъушлонэу мэфэкIым къеблэгъагъ Адыгэ Республикэм и Лышхъэу ТхьакIушынэ Аслъан. Къуаджэм инахы-

шхъэу ТхьакIушынэ Аслъан, АР-м и Премьер-министрэу КъумпIыл Мурат, усакуу КъумпIыл Къадырбэч, дунаим щызэ-лэахIэрэ опернэ оредылоу Мамсыр Маргарит, АР-м финан-схэмкIэ иминистрэу Долэ Долэтбий, филологие шIэныгъэхэмкIэ докторэу, профессорэу Афэ-шIыжэ Тыркубий, Абхъазым и Лыхъужъэу МыкIо Аслъан, тарихъ шIэныгъэхэмкIэ докторхэу Къош Мурзбекрэ ШыкIултыр Батырбийрэ, атлетикэ хылыгъэмкIэ судьяу ыкIи тренерэу, чемпион пчъагъэ зыгъэсагъэу ПшыкIэнэ Аслъан, нэмыкIыбэхэри.

Улапэхэм къафэгъушлонэу мэфэкIым къеблэгъагъ Адыгэ Республикэм и Лышхъэу ТхьакIушынэ Аслъан. Къуаджэм инахы-

ипашэу КъумпIыл Къэралбий кыфагъэшъошагъэр зэрыт унашъом Адыгеим и Лышхъэ къеджагъ. Къэралыгъо тын лъа-плэр ритыжыгъэ, ТхьакIушынэ Аслъан ащ фэгъушIуагъ ыкIи тапэкIи гъэхъэгъэшIухэр ышIынхэу фэлъэIуагъ.

АР-м и Къэралыгъо Совет — Хасэм и Тхьаматэу Федор Федорко Улапэ имэфэкIкIэ къоджэдэхсэм къафэгъушIуагъ ыкIи ильэсыбэ хъугъэу гуетыныгъэ фыряIэу Iоф зэрашIэрэм, Iэпэ-Iэсэныгъэшхо зэрэхэлъым, общественнэ IофшIэным чанэу зэрэхэлажэхэрэм афэшI АР-м и Къэралыгъо Совет — Хасэм щытхэу тхылъхэр Улапэ щышхэм аритыжыгъэх. Ахэр: муниципальнэ образованиеу «Улэпэ къоджэ псэупIэм» ипашэу Куфэнэ Нурыет, къуаджэу Улапэ и ООО-у «Синдика-Агро» зыфи-Iорэм игидротехникэу Симболэт Мурат, Красногвардейскэ

район сымэджэщым имедицинэ IэпыIэгъу псынIэмкIэ истанции ифельдшерэу Хъао Аминэт, Улэпэ гурыт еджаплэм урысыбзэмрэ литературэмрэкIэ икIэлэегъаджэу ШыкIултыр Кукус.

Джаш фэдэу АР-м инахыжхэм я Совет хэтэу Бэджэнэ Мурат Улапэ имэфэкIкIэ къоджэдэхсэм къафэгъушIуагъ, мы мафэр хьэр афэхъунэу къафэлъэIуагъ. Нэужым ТхьакIушынэ Аслъан зыкыфигъази, АР-м и Лышхъэу IэнатIэ ятлонэрэ палъэми ыгъэцкIэнэу нахыжхэм я Совет хэтхэр кызырэкIэлъэIу-гъэхэр АР-м и Лышхъэу кыри-Iуагъ. Къоджэдэхсэм ащ дыра-гъаштэу бэрэ Iэгу фытеуагъэх.

Красногвардейскэ район ад-министрацием ипашэу Тхьэлъэнэ Вячеслав зэкIэ мэфэкIым къекIо-лагъэхэм шIуфэс сэлэм къа-

рихыгъ ыкIи ямэфэкIкIэ ыгу кыдэлэу къафэгъушIуагъ. Куль-турэм и Унэу Улапэ дэтым шлу-хъафтынэу музыкальнэ гупчэ кьаритыгъ.

МэфэкI зэхэхэм хъэкIэ лъа-плэу къеблэгъагъэхэм ащыщыгъ Усть-Лабинскэ районым икъоджэ псэупIэу Тенгинскэм ипашэу Сергей Симоновыр. Тенгинскэ къоджэ псэупIэм идепутатхэм ацIэкIи, ежэ ышхъэкIи мэфэ-кIымкIэ къоджэдэхсэм къафэгъу-шIуагъ. Ныбджэгъуныгъэ дахэу азыфагу илгыр тапэкIи нахэ пытэ хъунэу къафэлъэIуагъ ыкIи нэпэ-еплэ шлухъафтынэу Улапэ дэт мэ-щытыр сурэт шыгъэу къуаджэм кьаритыгъ.

Нэужым сабыибэ зыпIугъэ бзылфыгъэу, тылым Iутыгъэу, ильэс 40-рэ колхозым щылэ-жъагъэу Бэаджэ Хъаджэт, чылэм исоциальнэ-экономикэ шыIакIэ хэхъоныгъэхэр ышIынхэм зи-лахышIу хэзышIыхъагъэу Къум-пIыл Къэралбий ыкIи Битэ Каз-бек аIоу «Улапэ ицIыф гъэ-шIуагъ» зыфиIорэ тын лъаплэу къафаусыгъэр къызылотыкIырэ тылхымырэ шлухъафтынхэмрэ аритыжыгъэх къоджэ псэупIэм ипашэу Куфэнэ Нурыет.

Улапэ щышхэу Хэгъэгу зэо-шхом иветеран нэбгырищ не-пэ псаоу кэнэжыгъэр. Ахэр: Аджыр Мухъарбий, ШыкIултыр Ибрахым, Хъоц Тэмар. Шы-IэклэшIу тIэным апсэ емыблэ-жъэу фэбнэгъэ ветеран лъаплэхэм шхъэкIафэ афашIыгъ ыкIи шлу-хъафтынхэр аратыгъэх.

Джаш фэдэу Улапэ дэхсэу, шыIэныгъэм ильэныкIо зэфэ-шхъафхэмкIэ къахэщыгъэхэр, гъэхъагъэхэр зышыгъэхэр, сабы-ибэ зиIэ ыкIи ильэсыбэрэ зэдэ-псэугъэ зышхъэгъусэхэр, кIэлэ-егъэдэжэ ыкIи врач Iэпэлэсэхэр, спортсменхэр сценэм къыда-щаехэзэ ящытхэу аIуагъ, шлу-хъафтынхэр аратыгъэх.

МэфэкI Iофтхьабзэр окIофэ Уракъ Заринэ ыгъэсэрэ кIэлэцIы-кIу кээшъокIо ансамблэу «Бэслынэй» зыфило-

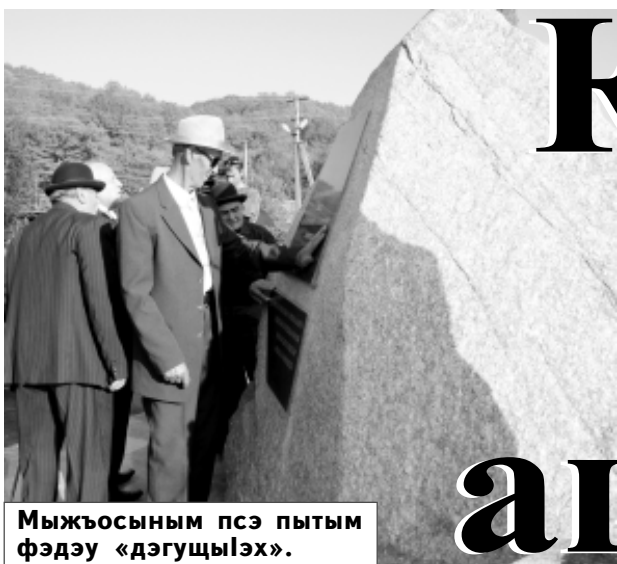
рэм кээшъо дахэхэр кышIы-гъэх. Мы кээшъокIо купым ипа-ши музыкальнэ гупчэрэ ахыщэ шлухъафтынрэ фагъэшъошагъэх.

КIэухым мэфэкI Iофтхьабзэр зэрифэшъуашэу зэханэнымкIэ зишлогъэшхо кээзыгъэкIогъэ спонсорхэу Улапэ щышхэм зра-фэрэзэр кьариIуагъ къоджэ псэупIэм ипашэу.

Нэужым шэн-хэбзэ дахэу адыгэхэм ахэлъхэр къызылоты-кIырэ къэгъэлъэгъонхэр къашIы-гъэх. Пчыхэм Къэбэртэе-Бэлъ-къар Республикэм ыкIи Адыгеим яартист цIэрылохэу Хъаджыркыо СултIан, Лилу, Емыж Нурбий, Дзыбэ Мыхъамэт, БыштэкIо Аз-мат, нэмыкIхэми кьатыгъэ кон-цертым мэфэкIыр кыгъэдэхэагъ.

КIАРЭ Фатим.

Сурэтхэр Iэшынэ Аслъан тырихыгъэх.

Мыжъосыным псэ пытым фэдэу «дэгущылэх».

Къэлэшъаохэм япсэуплагъэр ащыгъупшэрэп

Къутырэу Фадеевскэ тыклозэ, машинэхэм арысхэу сэлэм зэзыхырэмэ талыплъэщтыгъ. Гушылабэ зэралонэу игъо имыфэщтыгъэхэм, нэшлукъ зэрэзплъыхэрэм зы Иофымгом зэрэзфицагъэхэр къыушыхъатыщтыгъ. Къэлэшъэу Январый ыкбоу Аскэр тыригъусэу зэлукалэм тынэсыфэ маклэп тызытегушылагъэр. Къащ тамыгъэхэр гъогупэмэ атетхэу тлэгъугъэх — ахэр зыгъэуцугъэхэри, зыклагъэуцугъэхэри тшэрэп. Къэлэшъаомэ ягукъэкI шъэф хэлъэп, гъэбылгыгъэу зи ашэрэп. Шъхъаихыгъэу мзеклохъш, тымылтэпкъэгъухэри, хабзэм икбулыкъушлэхэри ягъусэх.

Шытхьэлэ (Белореченскэ) районым икбутырэу Фадеевскэ нэпэплъ тамыгъэу къыщызэлуахыгъэр Къэлэшъаохэм ялакьо фэгъэхьыгъ. КъызэралотэжырэмкIэ, 1860-рэ илэсхэм анэс а чыплэм Къэлэшъаохэр щыпсэуштыгъэх. ЛIэшлэгъум нахьыбэ тешлагъэу зэунэкъошхэр зэхыхъахи, тарихьым инэклубгохэм зацагъэгъозагъ. Хабзэ шапхъэхэм адиштэу мыжъосыным тамыгъэ Фадеевскэ цагъэпсынэу унашъо зэдашыгъ.

шIэхэр тирайон къызыкIохэкIэ тагъэгущо. ХьакIэу къызытфакIохэкIи цыфыгъэ тазыфагу зэрилгыр зэхэтшыкIы.

Иван Имгрунт игушылэ къызыщидухыным лъэпкъ шIэжыым Къэлэшъэу Виталий зэрэпылтым, лъэпкъ зэфыщытыкIэхэр гъэпытэгъэнхэм илахьышлэу зэрахышIыхъэрэм афшI нэпэплъ шу-хъафтын фишIыгъ, шIоу шылэр къыдэхъунэу фэлъэлуагъ. Къэлэшъаомэ ялакьо насыпыр къебэкIэу псэунэу фылуагъ.

Адыгэ Республикэм иофициальнэ лIыклоу Краснодар крайм иадминистрацие ипашэ дэжъ шылэ ШъхъаплIэжыкьо Аслъан ти Лышъхъэу ТхьакIушынэ Аслъан, Правительствэм ацIкIэ зэхыхъэм хэлэжъэрэмэ къафэгущылуагъ. Адыгэ

нэу, ялакьо гъхъащэ фашIынэу мыщ къызыкIуалэхэкIэ, къутырым дэс цыфхэм сыдигъуи зэфыщытыкIэшлэ адырIанэу тэгугъэ.

Адыгэжъалэ иадминистрацие

Къэлэшъаохэм янахьыжхэр зэхыхъэм хэлэжъэх.

Къэлэшъаохэм яныбжыкIэхэмрэ ягушлуагъо къадэзыгошыхэрэмрэ.

кIыгъ. СултIанэ Къэбыхъаблэ шыщ, Сыхъатбий — Джыракъые, Январый Мыекъуапэ адэсых. Аслъанчэрые къызэрэтилуагъэу, зэхыхъэм зыщызэлэ-кIэхэм зэунэкъош нахьыжхэм агу къэкIыжыгъэр бэ.

Къэлэшъаомэ яныбжыкIэхэри нэгущIохэу тлэгъугъэх. Даринэ, Долэт, Астемыр, Аминэ, нэмыкIхэм гушылэгъу тафэхъугъ. Зэхыхъэм шыуджыгъэх, ялакьо ыльапсэ къызыщещежъэгъэ псэуплэр зэрагъэлъэгъугъ. Къутырым дэхэр дахэу къапэгъокIыгъэх, нэлуасэ зэфэхъугъэх.

Апэрэ шэмбэтым зэлукалэщтых

Илэс къэс чъэпыогъум иапэрэ шэмбэт мафэ Къэлэшъаохэр Фадеевскэ щызэрэуэгъоинхэу зэзэгъыныгъэ зэдашыгъ.

Мыжъосыным ыпашъхъэ агъэ-къэбзагъ, тетIысхъапIэхэр ша-гъэуцущтых, агъэдэхэшт. Псынэм дэжъ сабийхэр Iухъагъэхэу джэгухэзэ Къэлэшъэу Аскэр тIэ-кIурэ алыплъагъ, лъэшэу зэрэгущIорэр къыхъэщыгъ.

— ТикIэлэцIыкIухэр Иофтхъабзэу зыхэлэжъагъэхэм купкIэу иIэм имэхъанэ джыри къагу-рылуагъэп — зэрэсабийхэм фэшI, — еIо Къэлэшъэу Аскэр. — Арэу шытми, непэ альэгъу-гъэр ащыгъупшэжыщтэп. Алэз зытеуцохэкIэ язэхэшIыкI зы-кыиIэтышт, лакъом имызакъоу, лъэпкъ шIэжыым пылгыштых, едгъэжъэгъэ Иофыр лъагъэкIот-тэшт.

Къэлэшъаохэм ягухэлъышлэ-хэр къадэхъунхэу, ялакьо зы-зэриужыжыгъэр лъэпкъым-рэ республикэмрэ къахъыш-нэу, бэгъонхэу, насыпышIо хъун-хэу афэтэлэ. Шъопсэу, Къэлэшъаохэр!

ЕМТИЛЪ Нурбий.

Сурэтхэр зэхыхъэм къыщы-тырахыгъэх.

Узыгъэгъуазэ- рэм узылъещэ

Къэлэшъаохэр, Нэхаехэр, Ем-тIылхэр, Хъатэгъухэр, фэшъхъаф лакъомэ ащышхэр тинэплъэгъу итх. Урысхэр, ермэлхэр, фэшъхъафхэри зэлукалэ хэлэжъэх. Къэлэшъэу Виталий зэрэгумэкIырэр лъэшэу къыхъэщы-зэ, мыжъосыным къекIолIагъэхэм афэразэу гушылэ фабэхэр къарело.

Ансамблэу «Синдикэм» иартистхэу Надежда Шпак, Сюзанна Агарковам, Едыдж Тимур, нэмыкIхэм лъэпкъ къашъоу «Ис-лъамыер» пчэгум къышашIы. Адыгэ орэдышъом огум зыри-дзагъэу зелэты, мжъынчы, къу-тырым дэхэр зэрэщалэх. Шыт-

ШъхъаплIэжыкьо Аслъан, Иван Имгрунт, Къэлэшъэу Виталий.

хьэлэ районым иадминистрацие ипашэу Иван Имгрунт гу-шылэр зыратым тиреспубликэ и Лышъхъэу ТхьакIушынэ Аслъан бэшIагъэу зэришIэрэр, цы-фыгъэ зэфыщытыкIэшлэу зэрэз-дырIэр, Пшызэ шъолгыр шы-псэурэ лъэпкъхэр адыгэмэ ята-рихэ чIыгу зэрихэр къылуагъ.

— Шытхьэлэ районымрэ Адыгэ Республикэмрэ зэгъунэ-гъух. Адыгеим ишлуагъэ къызэ-рэтэкIырэр медицинэ Iэпылэгъу къызэрэтитырэм, тиныбжыкIэ-хэр зэрэщеджэхэрэм, шыIэны-гъэм инэмыкIырэ зэфыщытыкIэ-хэм къагъэлъагъо, — къылуагъ Иван Имгрунт. — Адыгеим испортсменхэр, культурэм иIoфы-

хэм мыжъосынэу ятарихъ псэ-упIэ шагъэуцугъэр лакъом кIуапIэ фэхъушт, зыныбж хэкIот-агъэхэм ямызакъоу, кIэлэцIыкIу-хэри къэкIотштых, шъхъащэ фа-шышты.

— Адыгэхэр тыдэ щэпсэухэ-ми, ялахьылхэм якъэхалэхэр зы-шагъэгъупшэрэп, альэплъэх, — къылуагъ ШъхъаплIэжыкьо Аслъан. — Къутырэу Фадеевскэ дэххэм, хьакIэхэм непэрэ зэх-хэр ямэфэкIэу алыгъэу къытшэ-хъу. Краснодар краймрэ Адыгэ Республикэмрэ язэпхыныгъэхэр мыщ фэдэ Иофтхъабзэмэ агъэ-пытэ. ЗэкIэ лъэпкъхэм тыгъэр зэфэдэу къафепсы. Къэлэшъаохэм мыжъосыныр зэрагъэлъэгъу-

ипашэу Хъатэгъу Налбий зэх-хъэм хэлэжъэныр къызыхэкIы-гъэр илахьылхэм къытфалотатъ. Н. Хъатэгъум ыпхъу Къэлэшъаохэм яныс. Зэкъошныгъэр гъэпытэгъэным, ныбжыкIэхэм плуны-гъэ дэгъу аратыным, Иван Им-грунт ишлушлагъэхэм осэ ин зэ-раритырэм къатегушылагъ.

Лакъор зытекIыгъэхэр

Къэлэшъэу Январый къуты-рым шыклогъэ зэхыхъэм къызэ-рэщилуагъэу, Къэлэшъэу ЗэлIы-кьо къуитф илагъ. Хы ШлуцIэ Iу-шъом къыкIыжыкIы, непэ Фа-деевскэ зыдэщысым шыпсэу-штыгъэх. 1860-рэ илэсхэм зэо-банэхэр а чыплэм шыклошты-гъэх. Зэшхэм икIэрыкIэу япсэу-плэ зэблахъу. Адэмые, Джамбэ-чые, Джыракъые, Къэбыхъаблэ зэшхэр гошгыгъэхэу ацIэлажэх. Унагъохэр ашIэхэ, ялакьо ыльа-псэ къуаджэхэм ашыльагъэкIот-атъ. ЗэлIыкьо убыххэр зыщы-псэуштыгъэхэу хылушъом идунай щихъожыгъ.

Джырэ уахътэ Къэлэшъаохэр унэгъо 77-рэ мэхъух, а пчъагъэм шыщэу 22-р Мыекъуапэ дэс, Адэмые, Джыракъые, Къэбыхъаблэ, Джаджэ, Инэм, нэмыкIхэм зэунэкъошхэр ащэпсэух. Еджа-гъэу, сэнэхъат ззыгъэгъотыгъэу,

бизнесым хэхъагъэу ахэтыр ма-кIэп.

Январый ыпхъоу Заремэ та-рихэ шIэныгъэхэмкIэ доктор, Инвер, Марыет, Дарыет науэк-хэмкIэ кандидатых. ДзюдомкIи, самбэмкIи банэхэзэ спортымкIэ мастер хъугъэхэм ащышых Пшымафэ, Къадыр, Арамбий, Эдуард, Анзор. Пшымафэрэ За-уррэ дунэе зэнэкъокъухэм ме-дальхэр къащахыгъэх. Къыблэ шъолгырым панкратионымкIэ (шапхъэ зыхэмьыл спорт зэнэ-къокъумкIэ) ифедерацие Къэлэшъэу Аскэр ипрезидент, ныб-жыкIэхэм япсауныгъэ гъэпытэ-гъэным, плуныгъэ дэгъу ятыгъэ-ным пылэ. Аскэр тхылъ къыди-гъэкIыгъ, орэдхэр еусых.

Къэлэшъэу Мэстафэ ижырэ къэбархэр еугъоих, къелуатэх. Къэлэшъэу Къэплъан Джыра-кые фэгъэхыгъэ орэдэу ыусы-гъэр Фадеевскэ шыклогъэ зэх-хъэм къышлуагъ. Зэунэкъошхэу Виталий, Вячеслав, Пшымафэ бизнесым пылгых. Людмилэ Дмитриевскэ къоджэ псэуплэм ипашэ. Инвер туризмэм Иоф-шешIэ.

Хэгъэгу зоошхом Къэлэшъаохэр хэлэжъагъэх, лыхъужыгъэу фэхыгъэхэр къахэкIыгъэх. Къу-тырым шыклогъэ зэхыхъэм Къэлэшъаомэ янахьыжэ лъапIэхэри шылагъэх. Хъусен Адэмые къы-

ТЕУЦОЖЬ районым шыщ къяуджэу Джэджэхаблэ кы-
щыхуыгъ Теуцожь Къэншгао.
Ар зысшлэрэр непэп, тызэкко-
джэгъу, тыздэлажэуи кы-
сыкылыгъ, кыин ылызгъуэз кы-
зэрэтэджыгъеми, лофшэкло-
шхоу зэрэщытми сашыгъуаз.
Зымафэ чыплэ горэм тыздэ-
щылагъэти, блэкыгъэ лофхэм
афэгъэхыгъэ кэбар гъэшлэ-
гъонэу кысфилотагъэхэм афэ-
дэхэр кыпкырыкълыштхэми,
ащ фэдэ шлэжэ илэми, ар игу-
бзыгъагъеми сшлэгъахэп.

Зэхэхыггэхэм ашыххэр
тиггээтөдөжхэм ашлоггэ-
шлоггонынху слытээ, мы
тхыггэр кээггэххазырыгг. Ау
ахэм ягуггү кээсымышлээ,
еж Теуцожь Кьэньшаа шы-
лныггэ гьогоу кыкьлуггэм клэ-
клэу шгушызггэггөзөн.

1930-рэ ильсынэс Кэншнбао кьэхьугь, икьоджэ гупсэу ильэ-сыбэрэ зыщылэжьагьэм шпэ-сэу. Ятэу Ахьмэд Хэгьэгү зэ-ошхор кьызежьэм дащи кьы-гьээзжыгьгэп. Ащ дыдащы-гьагьэх чьлэм шыщхэу Мыгу Чмалэ, Хьокло Бэбае, Лакь Рэмэзанэ.

— Зым нахы адрэр нахь
цдыкloу нэбгыриплэу тынэ
тхьамыклэу Хьалимэт тыкыы-
лэхэнэггагь, — еlo Кээн-
шьяо. — Сэры анахыжыгь-
гэр. Колхозхэр зызэхашцэн
апзу хэхьагэхэм тынэ ашы-
щыгь, пэрыгыгь, клэщклягэз,
илофшлэгьухэм ячысэтехы-
плагь. Ильэсыбэрэ звенэм ипа-
щэу loф ышлагь. Тэри зэрэт-
лэжкэу тынэ lэпылэгьу тыфэ-
хуштыгь.

Джэдждэхьяблэ дэтыгъэ уб-
лэп!э еджап!эр кызыеухым Тэ-
уехьяблэ к!озэ НСШ-м ше-
джагъ, ет!анэ Джэдждэхьяблэ
ар кызахыхьжым, 1946-рэ
илъэсым я 7-рэ классыр кы-
шиуыхыгъ. Ащ ыуж колхозым
лофш!эныр щыригъэжыагъ,
сыда пл!омэ Т!энэжыкыуае
к!озэ еджэныр лыигъэк!отэнэу
амал и!агъэп. Апэ кузэк!этым
исыгъ, Мартэ к!эй псы пхъэча-
ир кыдыщызэ, тутыныр зы-
гъэт!ысырэ бзыльфыгъэхэм
афищэщтыгъ, губгъом мэкъур
кырищыжьыщтыгъ. Нэужым
бригадым иучетчик!эу агъэн-
фэгъагъ.

Еджэнэ, гэсэнэгыг зэриг-
гьотынэу Къэншгао фэягэти,
дунаир зышыкын лъэханэу
гъэблэхшоу зыцэтым Мартэ
мэз лъэсэу зпичымэ, километ-
ри 10-кIэ пэчыжэ Пэнэжы-
кьуае кIозэ я 8-рэ классыр ащ
кыщиуыхыг. Я 9-рэ классым
ихагыгэу еджэз, 1950-рэ илэ-
сым ичэпыогъу мазэ къу-
лыкъу кыщихынэу дзэм
ащаг. Авиацием хафи, Узбе-
кистан ит калэу Фергана дэт
авиационнэ-техническэ учи-
лищым илэсрэ шеджаг, ре-
активнэ двигатель зIлэ само-
летым ивеханикэу ащ кы-
чIэкIыг.

Ащ ыуж Украинэм ит къалэу Мукачевэ мэзитфэ къулыкбур щырагъэхьы, 1952-рэ илъгъым иЮныгъо мазэ Австрием ащи, самолетым итехникэу Иоф ышлагъ. 1954-рэ илъгъым ичылэ кыбгъэгъэжыгъ.

Зы мафи зимыгъэпсэфэу кол-

хозым Юфшлэныр шыригъэжъ-
жыгъ. Бригадэм иучетчи-
кыгъ, колхозым исчетовод-кас-
сирэуи шытыгъ. Етланэ колхоз
правлением кьалэу Армавир
ыгъакуи, ащ дэт ветеринар
техникумым илъэсищэ ще-
джагъ.

— Сыкызыэк Южым, — кытфелуат Къэншъао, — сисэнэхьаткIэ ЮфшIэныр езгъэжыагъ. Сыгу етыгъэу, ЮфшIэным гуап хэзгъуатэу сылэжыагъ. Колхозым иветеринар-эу сыщытыгъ, Юф адэсшIагъ ветеринар шъхьалэхуэ Дэрбэ Кимэ, Тхьэлхэнэ Кушыку, Мыгу Исмахьилэ, ШIэшIэ Сэ-фэрбый, 1990-рэ илъэсым пен-

шэрджэс бзыльфыгъэхэм «мытхамыкIэр плен» аIозэ кыуаер, кIэнкIэхэр, мыIэрысэхэр кыратыштыгъэу, яшлогъэшхо къекIыгъэу ац кыIуатэ-штыгъ.

Мыш дэжьми ыпалоки загьорэ сапэ е сауж зыкэзышыу сызэгүцэфгэз хульфыгэз горэ кьаклуи кызгоуцуагэ. Сынгу фэсымыгэззу сыфычлэплэмэ, лы зэтгээпсыхагэ, дэгьоу фэпагэз.

— Тыдэ ущыща? — еЮшъ къызжэхыхъзэ урысыбзэкІэ къысэупчІы.

— Сыцыган, плъэгъурэба,
сышлуцІ, — семыплъэу, «сыд
пае мыш къаигъэ сыкъишы-

Къэншъао илъэуж дахэ,
игукъэкIыжъхэр
гъэшIэгъоных

сием сыкIуагъ. Ащ ыужи илтъэс
заулэ къысэлъэIухэзэ Iоф са-
гъэшIагъэ. ПстэумкIи лIэшIэ-
гъуныкъом ехъурэ сылэжъагъ.

— А лъэхъаным шыуилоф-
шлэкагъэр, узьдэлэжъагъэхэр,
гъэхъагъэу шыуилагъэхэр угу
къэкIыжыха? — сеупчIы
Къэншъао.

— Тызэгүрүлөмэ, тызэдэ-
лужэзэ тылажэщтыгь. Бы-
лымхунымкIэ тигьэхьагьэхэр
иныгьэх, районым имызакьоу,
хэкуми крайми тищытху
ащалоштыгьэ. Джы мы плэз-
гүрэ джэдэжэхьэблэ фермэу
нэтхьэ-патхьэ хужьыгьэу шы-
тым чэмхэм язакьоу шьхьэ
800-м ехуэ щалыгьыгь, Iоф-
шэнхэр шыжэботыгьэх. Кьун-
чыкьохьабли, Городскоими.
Нэшьюкуайи фермэхэр адэ-
тыгьэх. Цыфхэр чэфыгьэх,
лэжэпкIэ дэгьу кьагьахьэ-
штыгь. Фермэхэм япэщягьэху
Джанхьот Аскэр, Блэнэгьэпцэ
Юрэ, Василий Григоровскэр,
Тыгьужь Хьамзэт зэхэщкIо
дэгьугьэх. Чэмхэм нахь щабэ
кьакIэзыыхьэрэм, хэкум зи-
щытху щалоштыгьэхэ чэмыш-
хэм ащыныч КьыкI Сусанэ,
Сафулинь Рахьмэт, Джанхьот
Дамирэт, нэмыкIхэри.

Теуцожь Кээншъао унэгъо дахи ышлагъ. Ишъхьэгъусэу Куки (ЕдэпсыкъоежьыемкІэ Шъхьашкъомэ япхъу) ежь фэдэу ІофшІэкІошхозэ къы-хьыгъ, губгъо ыкІи тугынлгъэ бригадэхэм ащылъжагъ, чмы-щэу Іоф ышлагъ, зыфагазэрэр чанэу ыгъэцкІагъ. Нэбгыри-тІумэ нэбгыриплІ эдагъотыгъ, эдапІугъ, рагъэджагъэх: За-кыет, Нэфсэт, Марыет, Ібрахым. Ахэми чІыплІ эфэшъхьагъэм Іоф ашащІэ, къаекІэхъуагъэу къорылъф-пхьорэльф 8 яІ.

Джы шІэжъ дэгъу зэриІэр
къыгъэнафэзэ, илъэс 60-м ехъу

зытешІгъэ къэбархэу тызхи-
гъэдэуагъэхэм ащыщхэу анахь
гъэшІэгъонхэу тшІошІыхэрэ
зытІу шыуащыдгъэгъозэн.

Быужь Австрием
зэрэщылугагээр

Ащ ышІэ шыпыкыагыэр Ер-
джыб. Джэджыабылт шышыгы,
Нэхэ Дэгыу ыкыуагы. Ятэ зэ-
лэм янэ дэкложыгыагы, янэ-
шыпхыу Хьэнао ежыр ыплу-
жыгыагы. Заор кызыежыэм
апэу ашагыэхэм ащышыгы. Ащ
ыуж ымакыэ кыэлужыгыэп.
Кыхуылагыэри, зыдэхуыгэри
цыф ышІэщтыгыэп, клэупчІэни
ылагыэп.

— Дээм кѳулыкѳу кѳышыс-хынѳу 1950-рѳ илѳѳым са-щагѳ, — кѳѳуатѳ Кѳѳншѳао. — Фергана дѳтыгѳѳ авиацион-нѳ-техничѳскѳ училищѳр кѳы-зысѳѳухым, 1952-рѳ илѳѳым илѳныгѳо мазѳ Австрим та-щагѳ. Ащ ит кѳалѳу Венерш-тад кѳулыкѳур щылѳызгѳѳ-клѳтагѳ. Дѳз аэродромым сы-шылажѳѳыгѳѳ, самолетѳу МИГ-15 ыѳѳалѳрѳм фѳдѳм итѳхникѳу сыщытыгѳѳ.

Юошлэныр зытыухыкэ кэ-
лэм тыдагъахэщтыгъ, ау ащ
щыпсэурэ щыфхэм тахэханэу,
гушылэгъу тшынхэу, тызпы-
лыр кэафэтЮотэнэу тыфиты-
гэп. Ар рэнэу кытфагэпы-
тэщтыгъ.

Мафэ горэм Иофшэгъу
ужым тыдэкЫгъ. Джы тэри
тилэ хьугъэ тучан цыкълухэм
афэдэхэр а лъэхъанми ахэм
яхьонгъэх. Ащыц горэм ты-
члэхьагъ. Сигьусэхэр столым
клэрытлхьагъэх, тучантесым
кьытфихьыштхэр еслонэу сэ
сыклэрыхьагъ. Нэлуасэ тызы-
зэфэхьум, заом илъэхъан гъэрэу
аубытыгъагъэ, Армавир шафы-
гьыгъэу, заор зауным загьорэ
атлупшыцхэу, бэдээрэм зыхьэклэ

гъа?» сІозэ, джэуап есэтыжыы
ыкІи къэсэгъазэшъ сигъусэхэм
сахэтІысхъажы.

Лыри къеклошъ кызготысхъ, джыри урысыбзеклэ хэкоу сыхъыздыкырэм кыкълэупчлэ. Сэри клэлэгъэ-псын-клагэм сыхилъэсагъэу, тикомандирмэ «чыпллэ цыфхэр бэрэ гушыгъу тымышынху» кызэрэтфагъэптырэр сщымгъушпшэу «Московскэ хэкум сыхъеклы. сшыган» есложы.

Етланэ кызыщэльэтышъ, адыгабзэкӀэ кӀеӀо: «А хытӀлӀм азыфагу кыкӀыгъ, сызэгобгъэ-утышга? Тэрэзу кӀэгущыӀба. Сэ уятэ иноговичитӀу сшыгъэу 1942-рӀ илъым имӀзэе мазэ заом сашагъ».

Ар кызыеIом зыгорэм
къамышышъокIэ скIышъо
ри-уытгъэм фэдэу сыкъэхъуи, сы-
къызепплъым, къэсшIэжыгы
тихъэблэ кIалэу заом ащэгъа-
гъэу, «зыпарэ гуици кытхырэл,
лыпгъэчъэ заом хэкIодагъ нахь,
псаутгэмэ ымакъэ къэлунныеба»
бзылфыгъэхэм зыфалощтыгъэ
Быужыр, Нэхэ Ерэджыб
Дэгъу ыкIор ары.

Ащ ыуж бэрэ тызэлүклэ-
щтыгъ. Ишъхъэгъуси икIали
игъусэхуэ садэжъ къаклоштыгъ.
КъызэрилоштыгъэмкIэ, Ростов-
на-Дону дэжкIэ пным гъэрэу
ыубытыгъэхэ тидзэкIолIхэм
ахэтэу Австрием нагъэсыгъуэ,
Украинэм шыщ лыжъ бай гор-
эм чыраклоу аIихи, пшъэшгъэ
закъоу иIэр шъхъэгъусэ фэ-
хъугъэу псэуштыгъ. Чылэр,
Адыгеир шыгъупшэщтыгъэхэп.
Къулыкъур къэсыухи, сыкы-
зэрэкложыщтыр зесэIом, «си-
гутъу умышы, Быужъ къума-
лыгъэ зрихъагъ» аIонышъ,
Хъэнэо тхъамыкIэу сызыпIу-
жыгъгъэм кын рагъэлъэгъущт»
къысилогъагъ.

Тхэ гуцэм
сыбзэ
ригъэубытыгъэмэ...

Австрием тышылээз, тиса-молетэу дгъэтэджыгъэм команднэ пунктым связэу дырилэр шлоклоди, иаэродром тыхъумэ, кыбыбыхъээз гэстыныпхъэр ыхуи ефэхыгъ. Югославием ичлыгу ифагъэу кычлэклыгъ. Капитанэу Федоренкэр типашэу нэбгыритф тыхъоу ащ тагъэклогъагъ. Охътэ дэхэклаерэ тыкъэтыгъ. Палаткэмэ тачлэлыштыгъ. Тыплэмэ, метришмэ зыхыбл горэклэ нахъ тпэмчыкжэу чылэгъо цыкълу кэлыгагъштыгъ. Ащ капитаным тидзэклоглитлү ылофытагъ. Зышчыдгъэлсэфын чыплэ горэ тучанми, шхалэми кыагъотыныш, тлэклурэ тыкычлэсынэу кызэгъынхэш кэкложынхэу. Бэри къэтыгъэхп, арыалугъэр кыагъэцакли къэсыжыгъэх.

Тэри тыхъазырти, капитаныр
типащэу, шъонхэр зэрыт Іаль-
мэкъ горэ къыригъашти чылэм
тыкIуагъ. Унэе шаханлэм ибы-
сын дэгъоу къытпэгъокIыгъ,
Іанэри къытфызэлуаригъыхыгъ.
ТІэкIурэ тышысыгъэу адрэ
унэм бзыльфыгъэ горэ къычІэ-
кIыгъ. Зэхэсэхы адыгабзэкIэ
зэрэздэгущыІэхэрэр. СкIы-
шъоц кэтэджыгъ, Джэдджыха-
блэ сьдэфэжыгъэу къысшІо-
шыгъ. Ары шъхъае, Югосла-
вием сышыл. ТЫдэ кыкIыгъэха
мыш Ісхэ адыгэхэр? СшІошэ
мыхъоу сьдэлъуашэу езгъэжыагъ.
Ары, адыгабзэ зэрэгущыІэхэ-
рэр. Аркъ тызэрешъорэр ныом
ыльэгъутъэш, «мы джаурьжъ-
хэм япс дьыдж аухыгъта»
еломъ, тучантесым егыт.

Капитаным сызэрдэлүрэр кыышагыъэшъ, «кыыбгүрэлүа?» елошъ кыысзүпчлѳы. Садэгушы-лэнэуи изын кыысеты. Ясло-щтри кыызэрэзгъэжъэщтри сымышлэу, сыгу къэкылыгъ Рэмэзан иорэд шыщ пычыгыгъ горэ къафэслонэу: «Хым тет кхуэхъгущэм маклэуи зегъаз, сымытэрэзгущэу кыызызгъа-зклэ мыштэ сымышлыба, си Рэмэзан». Ар ошлэ-дэмышлэу сыгу кыызделэу, згъэжынычэу кыызысэлөм, ныомрэ лѳымрэ зтекыагыъэх. Зэхагыгъэр ашлошъ мыхъоу, ашлогъэшлэгъонэу тэклүрэ шытыгыгъэхэу ныом зкыишлэжыи, «а Тхъэ гущэм сыбзэ ригъэубытыгъэмэ...» ылуи укыгъэжыгыгъэу, саклыбклэ къаклуи лаплл кыысищэкылыгъ ыкли кыысзүпчлѳыгъ: «А нынэ, тятэжъ плашъэхэм ашлагъэр ашоемыклоу, дгъэззжыи хэ-кужым тимыштэжынызу ара а къэплүагыгъэм кыиклүрэр?» «Хъау, ар ащ зыкли фэгъэхы-гыгъэп, къэслүагыгъэр шлүлэгъу-ныгъэ ордѳым шыщ пычыгыгу» есложыгыгъ. Бэмэ къаклэупчлэгъагыгъ. А лъэхъаным сэри илгъэс 22-рэ нахъ сымыныб-жыгыгъэми, ешлэрэр зэклэ ныом кыыфэслотэгъагыгъ.

НЭХЭЕ Рэмэзан.

Сурэтым итыр: **Теуцожь Къэншъау** (дзэм къулыкъу щихьызэ тырахыгъ).

Усэхэр

Шьынкъищ

Сигунышесэ кысэгушашъэ,
Дунаим игъогу сытырещэ,
Мазэу зизакъом сыдзушъы,
Лъэпэнэф гъогу зегъэщы.

Сэлъыхъо, сигъогу цыпэ
Щызгъотынба симаисэ,
Симаисэу шынкъищ тэпыр
Сыда сэлэ зымыуасэр.

Уашъор, чыгур, цыфыр —
Шынкъищмэ сащыгуаз —
Уашъор, чыгур, цыфыр —
Щымы сыратыгъэгъаз.

Янэф сыкьеухъумэ,
Яшэф сигъанэу сылтэхъу,
Щыри зыч-зынчэгъумэ,
Уахътэм ыкгуачлэ олъэгъу.

Пщыналъ

Бзэм икъэгъотыныр
Лъэоенэ лъаг,
Ктымэфэ фыртынэр
Ордышъо дах.

Ос фыжъы устхъор
Чылъэм ибыракъ,

Сызэдэгу сшлоигъор
Хъот-борэн макъ.

Жьыбгъэ пицынэ Іанэр
Псышъхъашъом телабэ,
Сиклас ос шъабэр,
Сиклас орэд лъанІэр!

Мэжъынчы пицыналъэр
Мэжъгъыу ордыр,
Гоу бгъапэм дэлъыр
ПхъэкІычэу зыфэдэр.

Хъафэн дунаир

Хъафэн — дунаир тэ тидунай,
Хылэ зекІуакІэр имыунай,
ГугъэнІэ дахэм тыщегъэгъуазэ,
Гъуазэм инэфы тыфегъэразэ.

Федэ къэкІуанІэр тиІофышІанІ,
Нэрыгъ шилырэр Іофыгъо гуап.
ШылэкІэ шылкІэм цэ зегъоцъы,
Щымы насыпыр къахътэгъэщы.

Сабий къэхъугъэр — нэфылъ
къэкІуанІ,
НыбжыкІэ лъанІэр — гъэшІэ
ежъанІ,
Жьыныгъэ-гъуазэр — акъыл нап,
Гъэсэптхыдэу тэ тыхысап.

Псэм инсынашхъошъ,
акъылыр гоІу,
Гъогу хэцыкІэр цыфым ихабз.
Гъэхъэгъэ иныр бзый-бзэрабз —
ГъэшІэ орэдэу дунаим иІ.

Хэта зыІуагъэр дунаир хъафэу,
Хылэ зекІуакІэр иІэрыфэгъоу?
Хъафэн, хылэн, шынкъэм инэф,
Нэхъоу иІэр сыхъат маф.

Гухъар

Къыблэмамэу гухъарэр
Адыгъэхэм тиІ,
Дышэф тамыгъэр
Тыбзэ игуыцІ.

Гомэ-ламэ сешІы,
Сегугъу, сэгъашІо,
Орэд къысегъало,
«Умыхъыжъ» къысеІо.

Адыгэ шылкІэм
Сыщегъэгъуазэ,
Адыгэ лъэкІым
Сыфегъэразэ.

Сиадыгабзэ
Сянэдэльфыбз,
ГуыцІэ дахэкІэ
СэгъэкІэраклэ.

Тигухъэрэ дахэ
Лъапсэ тфэхъугъ,
Охътэ хыорым
Ышыгу ихъагъ.

Тисыхъат

Тисыхъат, зэришэнэу, къытеозэ
елъэкІоны,

Сэ сишэн къызэриІоу орэдыкІэм
сеусэн.
Уахътэр макІо, мафэр блэкІы,
СкІурэр бащэ, сшлагъэр макІэ...

Ашъыу, уахътэр, къэхъугъэ цыІэн,
Мыщ фэдизэу умыхъыжъ!
Мафэр къэсы, тэгъэкІуатэ,
Мазэу ІукІрэм тыдэкІуатэ,

А сыхъатым фэдэ къабзэу
Гур къытео, елъэкІоны.
Нэрылгъоу тымыгъэгъуазэу,
ТымышІахэу тыобгынэ.

Уизыуахътэ цыфхэр хэтых
ГухэкІ нэсыр зэлъыгъахъэу,
Уизыуахътэ цыфхэр хэтых
Шулгъэгуныгъэм зэлъыкІугъэу,

Уизыуахътэ цыфхэр хэтых
ЕгъашІэми мылІэжъынхъу.
Ей, шъхъахынэр, оулэу,
Уахътэр нкІэнчъэу ІуотІуныцы,

Пцэ шІуцІаеу уилІэшІэгъу
Губгъэныр фэотІуныцы,
Дунэ нэфыр пцагъо шІошІэу
НэшъоупІыцІэу уахътэм уешэ.

Сыд цышІына зыкъэпшІэжъмэ,
ПсынкІэ-псынкІэу узкІэІэжъымэ.
Уахътэр макІо, мафэр блэкІы,
Къыожещтэн, сыщыгъуаз,
Мафэр блэкІы, гъашІэр ІокІы,
Еужъырба, зэ зыгъаз!

ЩЫПЭНЫГЪЭМ КЪЫХЭХЫГЪЭ СУРЭТХЭР

Сомэм зыригъэшІэжъыгъэ

А лъэхъаным Къадырыкъо
Кърым ныбжыкІэ хъазырыгъ,
унагъо ышІэгъэкІагъ, наукам хэ-
уцэ къодыагъ, ягъот мэкІагъэ, яІэ
щылагъэп, фэтэр исыгъэх, сабий
ялагъ, янэ шъузэбагъ. ЗэрилгъэкІэу
Іэчъэ-лъэчъэн фэягъэ. Цыф чэф
псынкІэ хъазырыти, икІуи, ичъи
ренэу зэхэтэу, гушыІэ зыхъукІи
гуІащэу, бзэгупэм зэкІэ ыгъэчэ-
рэгъумэ къыдитІупщэу, къыІор-
рэм нахъыбэри хэти ІуишІыкІы-
щтыгъэп. Ау нахъ есэжъыгъэ-
хэ ІофшІэгъухэм зэхашІыкІы-
щтыгъ. Цыф дэигъэп, нэгуныхыгъэ

хъалэлыгъ. ШІэныгъи ІэкІэлъыгъ.
Мафэ горэм мо цыф гъэсагъэр
Адыгэ хэку радиом рагъэблэгъагъ,
ежъымы игонэшхуагъ. Иоф къы-
гъэцакІи къэкІожъыгъ: радиор унэ
пэпчэ итэу зыщытыгъэ лъэхъаны-
гъэти, Кърым адыгэ къэбар-тхы-
дэм къызэрэтегушыІэштыр ашІэмэ
ашІоигъоу иІофшІэгъухэри, инэ-
Іуасэу зэриІуагъэхэри, нэмыкІхэри
къэтыным едэлугъэх. Такыкып-
шІа, пшыкІутфа кІогъэ къэлотэныр
зэхъыгъэ пстэуи агъэшІагъо
икъугъ Къадырыкъор арыми умы-
шІэнэу, гушыІэ пэпчэ зэпищымэ фэ-

сакъызэ, къыІорэм ут тыридзэрэм
фэдэу къызэрэгъушыІагъэр. Аужы-
пкъэм, «зигушыІэ зэхэшхуыгъэр
Къадырыкъо Кърым» ыІуи, дикто-
рым къызеложъымы, зышІошІ мы-
хъугъэр нахъыб. Е нэмыкІ горэм
ытхыгъэм къеджагъ, е зыгорэм ха-
гъэкІолагъ ашІошІыгъ.
Ыужырэ мафэм Кърым нэшІо-
гушІо дэдэу еджапІэм къычІахы,
зэрихабзэу, хульфыгъэхэм аІапэхэр
къыубытыгъ. Гузэжъопхыр хэти
къыІоштым ежагъэп, къэупчІагъ:
— Сикъэтын шъугу рихъыгъа,
сид къешъуІуалІэрэр?

— Арэп, Къадырыкъор, къытэ-
мыІуагъэмэ, орыми ныбжыи къэт-
шІэныгъэп, кІышым укІуи умакъэ
гъучІэхъожъыкІэ ебгъэхъогагъэха,
ужэ дагъэчыкІыгъаІэм фэдэу,
зыкъом фэбэгъон, сьдэу зэпишчы-
пагъа гушыІэ пэпчэ, апэрэти, тІэкІу
уцтагъэщтын, ара? — зыфагъэ-
загъ.
Мо цыф псынкІэ нэутхэр аІорэ-
къаІожъхэрэм апылгыгъахэп, тхъэ-
жъэу зэрихабзэу, хъа-хъа-хъэу
щхыгъэ.
— А, къэшъушІагъэп ащыгъум,
— ыІуагъ, ымыгушъэфхыгъэу къы-
пигъэхъожъыгъ урысыбзэкІэ, —
«там поминутно платят».
ЗэрэхъурэмкІэ, сомэм зыригъэ-
шІэжъыгъэп.

Псэлъыхъохэмрэ бзылфызгъэмрэ

Адыгэ хэбзэ-бзыпхъэхэр джыри
нахъ зекІоштыгъэх ащыгъум. Зы
кІэлэжъ лэжэкІо дэгъу фэгумэ-
кІыхъу, ныбджэгъу куп гъусэ фэ-
хъуи, гъунэгъу къуаджэм пшъэшъэ
лтыхъу кІуагъэх.
Ячылэ пшъашъэ дэмысыкІэ
арэп, дэгъуи, дахи — узыфэе
пчъагъэ дэбгъотэщт. Ау мыдрэр,
зикъэщэгъу пІапІэр, афэгъэда-
Іорэп:
— Хъау, сичылэ щыщыр къэсэ-
жъынэу ар сиделагъэп сэ. Янэ сы-
мышІэу, ятэ сыммышІэу, цыфыгъэ-
адыгагъэкІэ къыспэмыгъокІыгъэ зи
ахэм ахэтэп, джы ащ фэдэ ІофкІэ
сахъхъашъушІтэп, — ыІо зэхъум,
ныбжыи зыдэмыхъагъэр Къумбыл-
тхъапэти, ащ къэшакІокІэ загъэзагъ.
Непэ фэдагъ шІошІа, къапэкІэ-

фэгъэ хыльгъэзэщэ машинэмкІэ
чылэгъунэм нэсыхи, икІыгъэх. Къуа-
джэр шъэджащэ, унэхэр зэпэчы-
жъэ хъазырых, хэтэшхоу адэль-
хэр колхоз губгъор арым фэдэх.
ЧыжъэкІэ хъамэр къэлъагъо. Ау
цыфыпсэ щыІэн. Ари гъэшІэгъон-
ба! «О уи-уиу, мыхэр е Іофы-
шІэкІошхох, е нэмыкІ гъэшІэгъо-
ных!» — язэрэгъало купым. Хашэ
горэ ашІын фаеба, пшъашъэр,
пшъэшъэ дэгъур къэгъотыгъошІу
дэдэпи.
Зы урам кІыхъэ къуаджэм кІо-
цІырэкІыти, тетхэу шІукІаерэ кІуа-
гъэхэу, къагъэщтыгъэм фэдэу ошхы-
шхо къыритІупщыгъ. Сыд ашІэна,
загъэллы, зауфэрэп, залуанІэрэп,
ищыжыгъэхэу, красноармейцэм
фэдэхэу, тІурытІоу зэготэу макІох.

Плэхэмэ, гъоугбгъум дэдзыхыгъэ
хъазырэу щыс унагъом зы бзыль-
фыгъэ нэхы-пэхы горэ къыдэ-
пшыгъэу, чэунэз уцым готэу чъэм
ритІупщыгъ.
Пщымафэ, куп хэгъэрэм, псын-
кІэу гу лъити, лъычыи къыгъэуцугъ.
Адрэм ишъхъарыхъон къызтыри-
гъэкІоти, «шъухъакІэн фае, сыда
шъузыгъэгумэкІырэр?» — ыІуи
цыфы фэдэу къеупчІыгъ.
— Шыкур псэ зыпыт тыІукІа-
гъэмэ, — купми, Пшымафи язэрэ-
гъэІуагъ. Шъхъащэ фашыгъ сэлэм
пэлъытэу. Мо бзыльфыгъэ Іэм-
лъэм пэхъури къафэчэфыгъ. КІыхъэ-
лыхъэ хэмылгъэу якъуаджэ дэс
анахъ пшъэшъэ дэгъум ыцІэ къа-
риІонэу, яунэ къаригъэлгъэунэу
елъэлугъэх.

КъэкІотагъэу ежъыри, апашъхъэ
ит бзыльфыгъэр, хэшІыкІэу нахъ
гушІубзыу жэр-бзэр къэхъугъ, бэри
зэригъэжагъэхэп:
— А Тхъэм ымышІэу зи хъурэп.
Мы ошхышхом мы чылэшхом дэс
пшъэшъэ пстэумэ апэ сэ сыри-
гъэуцуйи, сыкышъуІуигъэкІагъ, сэ
санахъ пшъэшъэ дэгъу, зэрэхъурэм-
кІэ, шъукъеблагъэх! — зэ шъхъа-
ем нэмыз-Іумыз зашІыгъ, ау ыуж
ихъагъэх.
Джар икъэшакІэу Къумбыл-
тхъапэ дэс пшъэшъэ Іэм-лъэм Іоф-
шІаІор, зинасын ежъ-ежъырэу
гушІоу пэгъокІыгъэр, къащыи чылэм
къэкІожъыгъэх.
Ныбжыи яІуи, яшІи къыдэлукІы-
гъэп, бын дэхэ, бын тхъэжъ хъу-
гъэх.
Джаш къыщегъэжъагъэу мы
къуаджэм дэс кІалэхэм нэмыкІ
къуаджэ кІохэмэ къащэу аублагъ.
МАМЫРЫКЪО Нуриет.

ПСЭГЪУБЭ КЪЫШОТАГЪЭХЭР

(КъызыкІэлыкІорэр
Іоныгъом и 13-м
къыдэкІыгъэ номерым ит).

ХЪАДАГЪЭМ ТЕСХЭР

— Зэрэмылэгъухэу еджэх, зэрэмылэгъухэу къэзэрэщэх, зэрэмылэгъухэу зэфэтхъаусыхэх, — шысмэ ащыщ къыуагъ. — Сабыххэри зэрэмылэгъухэу къафэхъух, — етлани къыхигъэхъожьыгъ.

Шъэфэу шхыгъэх. Чэлэмэт бэщэу ылыгъым ыщпэ къылыгъэкІуати, итІур зэтэдзагъэу тырилъхъагъ.

— Ари зимылэжъэ хабзэм теолъхэкІи хъунэп. УцІыфмэ, цІыф зекІуакІэу упсэун фае. Ащ нахъ гъэ-шІэгъон джы къэсІотэщтыр. — Чэлэмэт хэпскэуІукІи, джабгъу бжымэу бэщым ышъхъагъ телгыр къы-Іэти, зыІулэкІыхъажьыгъ, мыгуза-жъоу къэбарым къыпидзэжыгъ. — Ащыгъум сигъунэгъум чэмхэр ыгъэ-хъуштыгъэх. Мэкъуао сышыІэу, пкІэн-тІэпсэу къысэчэххырэм сынэ къы-мыгъаплъэу ошІэ-дэмышІэу зыгорэ къысэджагъ. Сыкызыдэплъыем, зэ-шІоІонтІыкІыгъэу пІо жъаушхор шыгъэу джынэ шыу сапашъхъэ ит. Гупшысэм сиІыгыгъ, арынкІи мэху къызэкІыгъэр, сінэщтагъ, щэмэдж-ри сІэпызыгъ. Синэхэр зысэлъэкІ-хэм — сигъунэгъур ары. Щтагъэм сыхэтэу «сыда къэхъугъэр?» сІошъ, сеупчІы.

— Арэп, Мэлахъокъор мэкъуао къэкІуагъэу плъэгъугъэба? — ынэхэр кІэнкІэ шкуалгъэм фэдэу зэбгы-рычыхъу ежыри къэупчІэжы.

— Мэлахъокъом егъашІэми мэкъуао зэрихъагъэп, былыми ылыгъэп, сыдым мыщ къыхынэу угугъэра? — сеупчІыжызыз, щэмэджыр къэсштэ-жыгъ.

— СэшІа, мэкъуогъуба?

— ЕпшІэщтыр?

— Янэ шымыІэжъэу зэхэсхыгъэ.

ЗыгорэкІэ уІукІэмэ, сфеложъ сызэрэ-фэтхъаусыхэрэр, тхъаусыхакІо тІо кІохэрэп, сэри емыкІу къэсхынэу сыфаеп, — ыІуи, зигъэчэрэгъуи Іу-кІыжыгъ.

— Ащыгъум, а нэбгыритІум чэур азыфагу ныІэп, Мэлахъокъом янэ зыщымыІэжыри мэзищым ехъу-жыгъ. Сьд епІощт ащ? УдэгущыІэ-жыынэу уежъэмэ, къэтІысыннышъ, мэкъуао мыхъамелэу зыдэпхыгъэ шы-Іэмэ шІуишхыжыщт. Сеплъ, сеплъи «хъун, пфесІожьын» сІуагъэ.

— ЕпІожьыгъэба адэ? — къэуп-чІагъэх.

— СыделэкІэ огугъа? Сышыуа-джэп сэ, есІожьыннышъ, къыздзэгъэ-хъащхынха?! Фаемэ, телеграммэ фе-рэгъэх, мэкъэхэхэм фытерэу, шы-кІэу шыІэр макІа... ГъэзеткІи зэфэ-тхъаусыхэх.

— ИшыкІэ ышІэу огугъа?

— ЫмышІэрэмэ, ышІэрэм тетэу орээкІо е яунэ гупсэфэу ерэс.

— ШыпкбэмкІэ, тхъаусыхакІо тІо зыкІэмыкІохэрэр сыда?

— Ащ фэдэ къэбар шыІэп! Шъхъэ-фэІуш ерыуаджэмэ къаугупшысыгъ, ежъхэми загъэІыкІужъэу, ори пыут уашІыжъэу. УгуІэ уфэмыемэ, уфэ-мыкІуах, игугъуи фэмышых, ар нахъ тэрэз. О мары тхъамафэ хъугъэу укьэкІо, хъадагъэм утес. Сыда? Кы-нэу унагъом телгыр зэхэошІэшъ ары. «Мылэжъэн джанэрэ ащымыгъупшэ-жыын тхъамыкІагъорэ шыІэп» аІо. Уахътэ ищыкІагъ гухэкІым, гуузым, джа уахътэм цІыфым ІэпыІэгъу уфэ-

хъун фае. КъызгурэІо унагъом исмэ уафэтхъаусыхагъэу, ащыщ горэ имысыгъэмэ раложьыныр. Ар Іоф шъхъаф, ау шъофым уитэу е цІыфмэ уахэтэу къыпфэтхъаусыхэнхэр делагъ. Сэ сшъхъэкІэ ащ фэдэмэ защысэ-дзые. ТхъаусыхакІи ашІэжырэп шыу. Джэгум ухэтэу къыпфэтхъа-усыхэнхэ алъэкІыщт. Етланэ къэтІы-сынхышъ, «зи ыгъэшІэгъахэп» е «мэ-шэлахъ, бэ ыгъэшІагъ» аІонышъ, угу къыхэонхышъ, тэджыжыштых. Сы-да яІофэу хэлгыр шымыІэжыым ыгъэ-шІагъэм? Тхъэм иІоф ар. Зы мафэ зы-гъэшІагъэри илъэсишъэ зыгъэшІа-гъэри зыхэкІыжыгъэ лІакъом зэфэ-дэу хъакъкІэ епхыгъэх. ЦІыфым игу-хэкІ уздэкІуагъэр. ШымыІэжыым игу-нахъ фиігъэгъунышъ, ипсэпшІагъэхэр фиігъэбгъонхышъ, джэнэтыр уцупІэ, гупсэфыІлэ фиішынэу фэлъаІу. Кы-нынр зытелъмэ аукІочІынэу Тхъэм кІуачІэрэ амалрэ къаритынэу, хъяркІэ якын къафызблхъужынэу афэ-лъаІу. Армэ, «сфеложъ...» ЕІожъ уиунэ исым, ари зэрыуигъэІожьмэ. ЛІы-жыым бжымыр кыІэти, ыгъэсысыгъ.

— Чэлэмэт, ар огъэшІагъо, — бы-сымым къыгос лыжыыр гушыІэм къыхэуцо. — Титыукъом ятэ зэлІэм псыунэм щыфэтхъаусыхэгъагъэх.

— Уятэпса! Піорэр шІагъу? — Лыжыыр гушыІэм фиігъэблэу, бэщыр ыгъэсысыз, Чэлэмэт ыгъэшІагъо фэдэу зыкешІы.

— Мыхъоу! Сыда ашІэщтыгъэр? Титыукъор къалэ бэдзэрым Іут псы-унэм пхъашІэу шылажэщтыгъ. Мы-дрэхэр унэм мыкІохэу, ІофшІапІэм зырагъэхыгъ.

— Арэп, уиунэгъо Іоф лэжъапІэм зыкІэпхын фаер къызгурыІорэп. Хъадагъэр ащ охыкІэ хэт къекІун, ахэри урысхэу? Ари хабзэм илажъа?

— Адэ хъэдэ ІыгышІэм шІэлажъэ-мэ сьдэу хъушъта? — зыгорэ къэуп-чІагъ.

— Ащ ихъэдэгъэ зэпыт, сыдигъо укІоми екІу, — зыми фэмыгъэзэгъэ упчІэм джуауп ритыжыгъ.

— Зэгъу, зэгъу! Ащ фэдэ мэхъау? — еІошъ, Чэлэмэт къэупчІэ. — КъедэІу джыри. Сулэкъом къехъулагъэр ащ нахъ гъэшІэгъон, — бысымым къы-гос лыжыыр мэгуІэ, Чэлэмэт ибэщ къетІыргъузэ, къэбарым къыпедзэ. — Сулэкъом ыш шымыІэжъэу ныбджэ-гъухэр зэрэгъуныи иунэ блэкІыи, гъогу азыфагуи нахъ мышІэми, ІофшІапІэм тхъаусыхакІо фэкІуагъэх, ау агъотыгъэп. Пащэм джэ чІэхъа-гъэх. Мыщ фэд, мыщ фэд тыкызы-фэкІуагъэр, ау кІалэр дгъотыгъэп, тфепІожьыгъэмэ, аІуагъ.

«Ащ пай шъукъэзэгъэнэна» ыІуи, пащэр зыгорэм кведжагъ.

— Мыдэ мыхэм алъэкъуацІэхэр тыхыи кІэгъэтхъыхы, Сулэкъор къэ-кІожьымэ тхъаусыхакІо къызэрэфэ-кІогагъэхэр етІожьынэу. Зыщымыгъэ-гъушъу уахътэри пытхэжъ, — ыІуагъ пащэм сыхъатым еплъыжызыз.

— Олахъэ гукІэгъушІэхэм. Джы къэхъугъэхэр нэутхэх, сьд фэдэрэ Іо-фи шІыкІэ къыфагъоты. Къалэ аІо-ныя — акылыр диз. Гъэсагъэх, — къыІуагъ Чэлэмэт.

— Акылыр диз, гъэсагъэх, — ха-фэу къыкІиІотыкІыжыгъэ къэбарыр къэзыІуатэрэм. Лыжыым ІэплъэкІ цІыщыгъэу къыштагъэмкІэ ыпэ зэри-фэу ыльэкІи, пІошхор къызыщыхы, а ІэплъэкІ дэдэмкІэ ильэкІыхъажыгъ.

— Олахъэ пІошхом. Уигъолъхъа-нышъ, уычыгыен плъэкІыщт, — чы-ем енэцІырэ горэм къыІуагъ.

— Иными цІыклуми шъхъэм фэ-

шІу, — ыІуи паІор зыщилъэжыгъ.

— Раложьыгъэба, сІо Сулэкъом, — зафэмыщыІэу къэупчІагъэх.

— РамыІожъэу. Раложьыгъащ! «ТхъаусыхакІо къысфэкІоштых» ыІуи, а мафэм мастерым зыкыри-гъэтІупшыгъэу Сулэкъор ядэжъ исыгъ. Куп делэр тхылгышІэу зыкІэтхъагъэр агъэфеди, «за прогул» аІуи трудово-им къыфыдатхи, фимытэу къэзытІуп-шыгъэ мастерри зэрэкІыгъоу, Іофым къыІуагъэкІыгъэх.

— Сьдэу шІагъу шыу! Олахъэ мыщыфым, — Чэлэмэт къыкІе-гъэсты.

— ШІагъоми мышІагъоми джар къехъулагъ.

— ШІагъом гъунэ иІ, гъунэ зимы-Іэр адыгагъэр ары, — ыІуагъ Чэ-лэмэт.

— ОІо, — бысымым къыгосыр Чэлэмэт къепІыжыгъ.

— Тхъэ сІо.

Лыжыыр Чэлэмэт ыІэнтэгъу къе-уІузэ къыпедзэжы:

— КъедэІу джыри. ПхъэчэяшІэм къыІотэжъэу зэхэсхыгъ. КІалэм ятэ зэлІэм, дэлэжъэрэ адыгэмэ ащыщэу зы нэбгырэ закъо къыфэтхъаусыха-гъэп. КІэнкІэжъапхъэм фэдэу анэхэр къыбэлхэу къепІыгъэх нахъ, кІалэм ыгу зыгъэІэсэн къахэкІыгъэп. Ау урысмэ паІоу кІалэм шыгыр залъэ-гъум, къыкІэрыхъэхэмэ ытэмашъхъэ къытелабэхъэзэ къыфэтхъаусыхагъэх.

— «Ужыпкэ мафэ Тхъэм пфешІ» аІоштыгъа? — Чэлэмэт къэупчІэ.

— Сьд пай. Ежъ абзэкІэ «собо-лезную, сочувствую горю» аІоштыгъ.

— ГукІэгъушІэх.

— Адэ урысми цІыфхэр ахэтых.

— Адэ арыба сэри сІорэр! А урыс-мэ тэщ нахъ адыгаІохэри ахэтых, — еІо Чэлэмэт бысымым госым зыфи-гъазэзэ. — КъэошІэжъэмэ, Кулэ тхъа-мыкІэм икІалэ Сыбыр кІуи, илъэси-блэ къызэлажъэм, урыс бзылъфыгъэ къызыдищи къэкІоужыгъагъ.

— А Тхъэм сигъалІи, къызецэ-къызецэм урыс адыгэ горэ къыща-гъэмэ сьд фелогъагъ, — куоштыгъ Кулэр, — ахэр мыхъуми пфэтэджих, къыпфэтхъаусыхэх, «сьдэу ущыт» аІошъ, къыпкІэупчІэх.

— Урыс адыгэ мэхъау?

— Мыхъоу. Тэ къытхэсэу апІугъэ-хэр арых. Мыдрэр къызыдикІыгъэ лъэныкъом фэдэу мээзхагъэ, чыІа-гъэ. Гъурыжъ пышІагъ пІонэу зетеу-Іубагъэу мэфэ реным шысштыгъ. КъэгущыІэмэ къыІоштыгъэ закъор, «мамаша, жрат нада». «Алахъым ма-машэ сыпфемышІ, убзэ сымышІэу, оІони сымыгъотэу», Кулэ тхъама-кІэм еІо. Етланэ «укысфэзыхыгъэм» еІошъ, ишъао зыфегъазышъ, бгыбзэм дырегъэхые.

Къынынр ашъхъарыгъэу, гъэсеп-тхыдэмэ ягуапэу лыжъхэр къядэІух, зэушыныжыых, гукъао хэмылъэу зэ-щэхъажыых, сэмэркъэу ашІыжызыз зэшІужыых.

— Арэп, ШІуцІэжыкъор, он-джэкъ истыкІыгъэм фэдэу ущыс, зы-горэ къэІуатэба, — Чэлэмэт зыфегъа-зэ къогъум ктос лышхом.

— Сьд къэсІотэн, зэкІэ къэшъуІо-тагъ, — ынэ шхъонтІэшхохэр кыкІу-тынхэм фэдэу лыр купым къыхэшлъэ.

— Арэу щытэп ар. Кум уисэу уигъашІэ пхыгъэ, плъэгъугъэри зэхэ-пхыгъэри макІэп. КъэІуат гъунэгъу къутырым тхъаусыхакІо адыгэ ныо-хэр зэрэпшъагъэхэр.

— Сьд сшІэни адэ, къэлъэІуагъэх. ИзгъэтІысхъэхи сшагъэх. Тызынэсым, сьд тІощт, сьд тшІэщт аІуи, пІоблэ зэкІоцІыгъэчэрэгъуагъэмэ афэдэу зэ-хэуцохи, зэушыныжыгъэх. Сэрэфэнэ

мыгъо цІыклур ахэтыгъэти, Сэфэр-хъан ары зыфасІорэр, ышъхъэ шІо-зын фэдэу ныо лъагэмэ адэплъый «слау бох, Іуан здох» тІозэ дгъэещт» ыІуагъ. ЗэраІуагъэу зекІуагъэх, Тхъэм пай пхъэмбаим Іэ шафэзэ гыи фэдэу зыкыашІыгъ, зэблэхъэти, къаІорэри хъатэу зэхашІыкІыштыгъэп, ау ошІэ-дэмышІэу орэд ашІохъужыгъэу зэ-дырагъаштэу «слау бох, Іуан здох» заулэрэ къызалом, урысхэр къэбыры-сырыгъэх. Гынынр зэтырарагъалъ-хы, «тихъадагъэ частушкэ къэшІу-шыжыгъ» аІуи къыдагъэкІыжы-гъэх. Къэсэжъыххэзэ ныохэр зэщы-хъажыгъэх.

— Джаур мыгъо тыкыр, Сэрэфан ушыжъэу, тэбгъэІуагъэр сыда? Хъэй-напэ тыпшыгъ. «Не дай бох, Іуан здох» тІон фэягъэ.

— Хъэйнэпэ тыхъугъэми, тишІэ-ныгъэ къыхэхъагъ, ари екъуба. Джы тызыкІокІэ джар тІозэ тафэтхъаусы-хэщт, — ащыщ горэм къыІожьыгъ.

Щысхэр зэрэгъэхыгъэх.

— Адэ шэн-зекІуакІэу шыІэхэр умышІэхэмэ джары, — бысымым къыгос лыжыым къеІо.

— Шэн-зекІуакІэм изакъоп, унэ-утхэни фае. Муары Хъамосэ чы-лэр егъасэ. ТхъаусыхакІо зэкІом, дыухъэ къэзыхыштымкІэ мыупчІэ-жъэу, ыІэхэр дигъэчъаехи сурэт тхы-гъэу къэуцугъ. Бысымхэми аІэхэр къыдагъэчъагъэх. Тутыныбжэ гъэ-стыгъо уригъэфэнэу зи амыІоу шы-тыгъэх. ФэмыщыІэу бысымыр къэ-упчІагъ: «Уидыухъэ сьдэу кІыхъа?»

«Сэ сидыухъэп, оры сидыухъэ къэ-зымыухырэр» ыІуагъ Хъамосэ.

— Щхэнба къаІотагъэхэр? — Чэ-лэмэт бысымым зыкыфегъазэ.

— Щхэным шъхъарэкІых, — зэ-даштэу шысымэ къаІо.

— Адэ сьд пае шъумыщхыра?

— ТхъамыкІагъошъ ары.

— Адэ арба сэри сІорэр. Хабзэм

сьд илажъ?

Чэлэмэт бэщыр ылъакъо ригъэ-къугъ, пшъэхъу хъокІыгъэм пылъ ты-жыын сыхъатыр бгъэджыбэм къырихи къызэтыригъэпкІыгъ, къаригъэлъэ-гъоу къышщигъэхъоу чыжъэу Іуишэи, ынэхэр зэфіщэхэзэ еплъыгъ, едэІугъ.

— Нэмаз шыгъор къэсы, — ыІуагъ, сыхъатыр зэтыригъэпкІэжыи, бэщ къолэныр ыштэжызыз.

— Чэлэмэт, улыгуІ, мары тызэдэ-кІожышът, сэри синэмаз шыгъо къэ-сыгъ, — еІо ШІуцІэжыкъом ыІупшІэ Іужухэр ыбзыхъажыхъэхэзэ. — Къэо-шІэжъэмэ, гъунэгъу къуаджэм хъада-гъэм тыкІуагъэу, уахътэр къэси хъа-дэр къырахыгъэ къодыеу ошх шъа-бэ къыригъэжъэгъагъ. Ефэндым паІор зыщыхи, нэрылгъэгоу пчэгум итэу, ышъхъэ тыригъэщхагъ, паІоми къы-ригъэщхагъ. Ошхыр бэрэ шымытэу зэ-пыужыгъ. Зыфахын амышІэу джэ-мэхъатхэр ефэндым езэрэгъэпшыгъэх.

«КъызгурэІо, — ыІуагъ ефэндым, — сизекІуакІэ зэрэжъугъэшІагъорэр, ау ошхэп мы къешчыгъэр — джэнэт осэпс. Ары сигуапэу сшъхъашъо къызкІытезгъэщхагъэри, сипаІо зы-кІизгъэщхагъэри. Мы тапашъхъэ илъ хъадэм джыназ нэмаз темышІыкІы-жъэу, уфэмыгушыІэжыыми джэнэт лъапІэм игъогу занкІэу техъагъ, ау зыхэкІыжырэ ІахыІл-гупсэмэ агу псэфынэу зэкІэри зэрашІы хабзэу ты-зекІошт» ыІуи, хэз имыІэу хъадагъэр зэрихъагъэ. КъекІоІагъэхэри ыгъэ-гупшысагъэх, зихъадагъэхэри гупсэ-фы ышІыгъэх. Арышъ, Чэлэмэт, зы-фапІорэр шыпкъэ, къыбдесэгъаштэ, къын зытелъым ыгу гушыІэкІэ уелэ-зэныр псапэ ыкІи гуапэ. Мэхъанэ-шхо иІ. Акъыл зимыІэмэ задэпшІы хъушътэп.

ТЭЛЪЫТЭ

ВЭДОМСТВО НАШЕГО ГОСУДАРСТВА
 КУЛЬТУРЫ И СПОРТА
 ПЕРВЫЙ ЗАМЕСТИТЕЛЬ
 ПРЕДСЕДАТЕЛЯ
 КОМПЕТЕНЦИОННОЙ КОМИССИИ
 РОССИИ
 ЗАСЛУЖЕННЫЙ ЧЕЛОВЕК РОССИИ
 ПРЕДСЕДАТЕЛЬ
 ХАНАХУ
 АДАМ АСХАДОВИЧ

АР-м иапэрэ Президентэу Джарымэ Аслъан адыгабзэкIи, урысыбзэкIи зэхэхэм кышшыгушылагъ. «Гъэбжьу ошх» адыгъ-мэло», — кылуагъ ащ. Цыфышлухэм къафсэххэу ылытэтэз, Джарымэ Аслъан згъэпшэнхэр

узшыкИэтхэнэу шыт
уахьтэр
Сыхьатыр 18.00
ЗышыкИэтхэгъэхэ
уахьтэр
Сыхьатыр 18.00